<u>בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק</u>

בג"ץ 66192-06-25

לפני:	כבוד השופטת דפנה ברק-ארז כבוד השופט עופר גרוסקופף כבוד השופטת גילה כנפי-שטייניץ
העותרים:	1. עלאם עארף עבד אלעזיז זאמל 2. מוחמד אברהים עבד אלרחמאן זאמל 3. פוזאן רזק מופלח עוידה 4. מחמד חאלד מוחמד אבו סיף 5. מוחמד סאדק אברהים בני שמסה 6. עבד אללה צאדק אבראהים אבו מאזן 7. בראא עזם עארף שחאדה 8. שוכרי עבד אלרזק עארף שחאדה 9. כאמל מוסא חמדן 10. סעד דאוד עבד אלקאדר אשתיה 11. מוראד נהאד חסן דויכאת 12. אנואר נאגח חסן אבו עישה 13. האגודה לזכויות האזרח בישראל 14. במקום – תכנון וזכויות אדם
	נ ג ד
המשיבים:	1. מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית 2. ראש המינהל האזרחי 3. משה שרביט
	התנגדות לצו על-תנאי
תאריכי ישיבות:	י"ז סיוון תשפ"ו (2 יוני 2026) ג' טבת תשפ"ו (23 דצמבר 2025)
בשם העותרים:	עו"ד רעות שאער, עו"ד עודד פלר, עו"ד הילה שרון
בשם המשיבים 1-2:	עו"ד אבי מיליקובסקי, עו"ד יעל הרבסט
בשם המשיב 3:	עו"ד אברהם משה סגל, עו"ד יעל סינמון

פסק-דין

השופטת דפנה ברק-ארז:

1. האם העותרים, שהם תושבים מוגנים באזור יהודה ושומרון, זוכים להגנה מספקת מהמדינה בכל הנוגע לשמירה על שלומם וביטחונם האישי, כמו גם להגנה על זכויותיהם בכל הנוגע לרכושם ולאדמותיהם? זוהי השאלה העיקרית שעמדה במרכז ההליך שבפנינו, והיא נחלקה לשאלות משנה שנסבו אף על יכולתם של העותרים לעבד את אדמותיהם החקלאיות ועל הגנת האדמות מפני רעייה בלתי מורשית.

2. העותרים הם תושבי האזור המתגוררים ומעבדים אדמות חקלאיות בסביבת ואדי אל-פארעה בבקעת הירדן. לטענת העותרים, הם סובלים מהתנכלות ומפגיעה נמשכת מצד אזרחים ישראלים, ובפרט מצדו של המשיב 3, משה שרביט, המפעיל בקרבת מקום חווה שהוקמה באופן בלתי חוקי וידועה בשם "חוות עמק תרצה" (להלן בהתאמה: שרביט ו-החווה). לאורך ההתדיינות העותרים תיארו מציאות חיים בלתי נסבלת מבחינתם ופירטו אירועים רבים מספור, על בסיס יומיומי כמעט, של אלימות פיזית ומילולית, איומים, הטרדה והתגרות, חסימה ומניעת גישה לאדמות, הסגת גבול, פלישה לשטחי מגורים וחקלאות והסבת נזק לרכוש. לפי הנטען, מקורם העיקרי של המעשים בפעילותם של אנשי החווה ובראשם שרביט, לא אחת אגב רעיית עדרים באדמותיהם של העותרים. העותרים מלינים על התמודדות לקויה של רשויות המדינה עם תופעות אלה, באופן שמותיר אותם חסרי אונים וללא מענה מספק. הסעדים השונים שביקשו העותרים כוונו כולם לכך שהמדינה תספק הגנה אפקטיבית לזכויותיהם, ובכלל זה לשלמות הגוף ולקניין.

3. המשיבים 1-2 הם מפקד כוחות צה"ל באזור וראש המינהל האזרחי (להלן: המדינה). בעיקרו של דבר, המדינה אינה כופרת בחובתה לשמור על הסדר הציבורי ולדאוג לביטחון התושבים באזור. אולם, בשונה מהעותרים, המדינה סבורה כי היא אכן פועלת באופן מספק לצורך מימוש חובתה זו. בכתבי הטענות מטעמה המדינה פירטה צעדים שונים שננקטו על-ידה בהקשר זה והדגישה כי אופן מימוש סמכויותיה מסור לשיקול דעתו הרחב של המפקד הצבאי וכי אין מקום להתערב בו. שרביט הצטרף לעמדת המדינה, ואף טען כי הוא זה שנתון לאלימות באזור.

4. אקדים אחרית לראשית ואציין כבר עתה כי הגעתי לכלל מסקנה שדין העתירה להתקבל. ההתדיינות בתיק חשפה תמונה עגומה, מטרידה וקשה ביחס להתנהלותן של רשויות המדינה, המגלות אוזלת יד כלפי הפרות דין תדירות ומתמשכות מצד אזרחים ישראלים באזור, ובפרט מצדו של שרביט. מעשים רבים שפגיעתם בעותרים ניכרת לא טופלו כלל ועיקר – ואינם מטופלים גם כעת, זמן רב לאחר קרותם. אף צעדים מינימליים שעליהם הוחלט לא נאכפו הלכה למעשה ונשארו "על הנייר" בלבד. מבלי להקל ראש במורכבות מלאכתם של גורמי הצבא באזור ובעומס המשימות המוטל על כתפיהם – לא ניתן להשלים עם מצב הדברים שהוצג, שביסודו היעדר אכיפה אפקטיבית של הסדר הציבורי באזור אף ברמה מינימלית והשלמה דה-פקטו עם פגיעה שגורה בשלום העותרים, ברכושם ובפרנסתם.

5. באופן יותר ספציפי, וכפי שאסביר בהמשך, אני סבורה שיש לקבל את העתירה בשני מובנים עיקריים. ראשית, אין מנוס מהמסקנה לפיה המדינה אינה עומדת בחובה המוטלת עליה על-פי דין להגן על ביטחונם ועל רכושם של העותרים. שנית, במישור האופרטיבי, יש להורות על מספר פעולות קונקרטיות שעל המדינה לנקוט בעת הזו – גם אם באופן לא ממצה. אלה צריכות להיות ממוקדות למצער בצעדים הבאים: נקיטת צעדים אפקטיביים להגנה על זכויות העותרים, ובכלל זה הרחקתו של שרביט מאדמותיהם של העותרים; אכיפה אפקטיבית של חריגה מהגבולות המותרים לרעיית עדרים באזור; ונקיטת פעילות יזומה להבטחת גישתם של העותרים לאדמותיהם ויכולתם לעבד אותן באופן שוטף, לרבות באמצעות ליווי ואבטחה במידת הצורך, וכן מתן אפשרות מעבר קבועה בשער שהוצב בשטח או העתקתו למיקום אחר.

6. ניתנת האמת להיאמר: לא בנקל יוציא מלפניו בית משפט זה צו המורה לרשויות למלא את חובותיהן שבדין. אף לא לעתים קרובות ייטה בית משפט זה להתערב בשיקול דעתן של הרשויות המוסמכות בכל הנוגע לסדר העדיפויות באכיפת החוק. אולם התמונה שהצטיירה לפנינו מבהירה כי ענייננו נופל, במובהק, לגדר החריג לכלל. למרבה הצער, ההתפתחויות שחלו לאורך שלבי ההליך לימדו כי הצהרות לחוד ומעשים לחוד. בעוד שרבות דובר על מחויבותן של הרשויות לפעול נחרצות למיגור האלימות בשטח – המציאות בפועל נותרה הרחק מאחור. אין אפוא מוצא מקבלת העתירה. זהו קיצורם של דברים, וכעת אפנה לפרטם.

העתירה

7. העותרים הגישו את העתירה ביום 26.6.2025, לאחר שפניותיהם המוקדמות למינהל האזרחי ולרשויות הצבא (ובכלל זה מפקד פיקוד המרכז וגורמי הייעוץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון) לא נענו לגופן. העותרים טענו כי החווה שמפעיל שרביט היא מאחז בלתי חוקי שהוקם בשנת 2020, שנגד המבנים בו הוצאו צווי הריסה שטרם נאכפו. עוד נטען כי שרביט שם לו למטרה, במוצהר, להרחיק את התושבים הפלסטיניים מהאזור וכי לנוכח מעשיו והיקפם אף הוטלו עליו סנקציות על-ידי מדינות וגופים בינלאומיים. לדברי העותרים, החווה הפכה למוקד של הפצת אלימות כלפי פלסטינים בסביבה, כאשר שרביט הוא "הרוח החיה" מאחוריה. הם הוסיפו וציינו כי שרביט מרבה לנוע בתוך אדמותיהם באמצעות טרקטורון כשהוא חמוש בנשק חם, ותיארו מקרים פרטניים רבים של אלימות כלפי העותרים ותושבים נוספים מהסביבה.

8. בעתירה נטען כי שרביט וגורמים מטעמו מונעים זה כמעט שנתיים את גישתם של העותרים לאדמות החקלאיות שעליהן פרנסתם, באופן שגרם להם ולעובדיהם נזקים כלכליים כבדים. באופן יותר ספציפי, נטען כי שרביט חסם על דעת עצמו את הדרך המובילה לאדמות החקלאיות באמצעות שער ברזל. העותרים הדגישו כי השער הסגור מונע גישה לשטח עם ציוד וכלי עבודה חקלאיים, וכי שרביט פועל באלימות כדי לחבל בחלקות ולהרחיק חקלאים המבקשים להגיע אליהן רגלית. עוד נטען כי שרביט ושותפיו נוהגים לרמוס את הגידולים בנסיעה בטרקטורון ולהזיק לצינורות השקיה ולתשתיות, כמו גם לרעות את עדריהם בחלקותיהם של העותרים. כמו כן, נטען כי שרביט ואנשיו מבצעים פלישה חקלאית, במובן זה שהם מעבדים את אדמות העותרים לצרכיהם ומנצלים מאגרי מים בתחומן. העותרים הוסיפו וטענו כי לעתים שרביט מונע גישה אף לבתי מגורים ומסב גם להם נזק (בכלל זה על דרך שבירת דלתות, חלונות, לוחות סולאריים, מצלמות אבטחה וכיוצא באלה). העותרים הטעימו כי הנזקים שנגרמו להם לאורך התקופה עולים כדי מאות אלפי שקלים, ומתבטאים בין השאר באבדן תוצרת חקלאית ובפגיעה בפוטנציאל הפריון של הקרקע, לצד נזקים ישירים בשל השחתת יבולים והרס תשתיות.

9. העותרים ציינו כי ניסיונותיהם לפנות לרשויות בעניין זה עלו בתוהו, וכי מעשיו של שרביט אף זוכים לגיבוי מצד כוחות הצבא המוזעקים על-ידו לשטח. בין השאר נטען כי במקרים שבהם גישתם של העותרים לאדמותיהם נחסמת על-ידי שרביט, גורמי הצבא נוהגים להכריז על המקום כשטח צבאי סגור כדי למנוע חיכוך בין הצדדים. עוד נטען כי

גורמים צבאיים אוסרים על העותרים לנוע דרך שער הברזל שהוצב על-ידי שרביט. העותרים הוסיפו וטענו כי הם פנו לגורמי הצבא בבקשה לתאם את גישתם לאדמות החקלאיות באופן מאובטח, אלא שגם כאשר נענו בחיוב – בסופו של דבר האלימות שהופעלה בשטח לא אפשרה את ביצוע העבודה החקלאית.

10. באופן כללי, העותרים טענו כי עניינם הוא ביטוי פרטני של תופעה רחבה יותר של פגיעה בזכויות פלסטינים בשטחי האזור. בטענותיהם, העותרים התייחסו לעמדתם הקבועה של גורמי הצבא לפיה על התושבים הנפגעים להגיש תלונה במשטרה, וציינו כי גם כאשר הדבר נעשה (חרף חשש מפני "נקמה" מצדו של שרביט) – פעם אחר פעם החקירה מסתיימת בלא כלום. העותרים הוסיפו ופירטו ביחס לתשתית המשפטית, בהתאם לדין הבינלאומי ולפסיקתו של בית משפט זה, המחייבת את המפקד הצבאי לדאוג לביטחונם של תושבים מוגנים בשטח הנתון לתפיסה לוחמתית ולהגן על שלומם וקניינם. בעתירה הודגש כי להלכה גורמי הצבא מכירים בחובותיהם אלה, אך למעשה אינם עושים די למימושן. העותרים טענו כי הקושי בהתנהלות המדינה נסב הן על מחדלה בטיפול באלימות הנמשכת כלפיהם, והן על פעולות אקטיביות שננקטות להרחקת העותרים מאדמותיהם, לכאורה דווקא כדי להגן עליהם. לפי הנטען, הדבר נעשה באמצעות הוצאה חוזרת ונשנית של צווי סגירה, בכל פעם שהפורעים בשטח מלבים "חיכוך" בין הצדדים. עוד הודגש בעתירה כי המפקד הצבאי הוא האמון על שמירתם של שלטון החוק ושל זכויות התושבים המוגנים, וכי אין מקום "לגלגל את האחריות" בהקשר זה לפתחה של המשטרה. העותרים ציינו כי תפקידה של המשטרה לשמש כוח מסייע בלבד וכי הסמכויות שבידיה באפיקים הפליליים ממילא צופות פני עבר. מאחר שלא התבקשו סעדים הנוגעים להפעלת סמכויות המשטרה העותרים אף לא צירפו אותה כמשיבה.

11. במישור האופרטיבי, העותרים ביקשו מספר סעדים: הרחקתו של שרביט מהאזור בכלל או משטחי המגורים ומהאדמות החקלאיות של העותרים בפרט; הוצאת צו סגירת שטח לכניסת ישראלים ביחס לשטחים אלו (תוך החרגת מבקרים ישראלים שהוזמנו על-ידי התושבים הפלסטיניים); הסרת השער שהוצב בדרך הגישה היחידה לאדמות החקלאיות של העותרים וחוסם את המעבר בה; נקיטת פעולות שיאפשרו לעותרים עיבוד חקלאי שגרתי ללא הפרעה; וכן הימנעות מהרחקתם שלהם מאדמותיהם לצורך הגנה עליהם.

התגובה המקדמית

12. ביום 5.9.2025 הוגשה התגובה המקדמית מטעם המדינה. תחילה, המדינה טענה כי דין העתירה להידחות על הסף בהיותה כוללנית. בהמשך לכך, המדינה הוסיפה וטענה כי יש לדחות את העתירה גם לגופם של דברים. המדינה הטעימה כי חובתו של המפקד הצבאי לשמור על ביטחונם של תושבי האזור ועל הסדר הציבורי כלל אינה שנויה במחלוקת. לצד זאת, צוין כי החובה האמורה היא בעלת אופי יחסי, להבדיל מאשר אופי קטגורי-מוחלט, כך שלרשויות המוסמכות מסור שיקול דעת רחב ביחס לדרכי הגשמתה. עוד הסבירה המדינה כי בהתאם להמלצותיה של ועדת החקירה לעניין הטבח במערת המכפלה בחברון התשנ"ד (להלן: דו"ח ועדת שמגר), שמסקנותיה אומצו בהחלטת ממשלה בשנת 1994, משטרת ישראל היא הגורם האחראי לטיפול באירועי הפרת חוק וסדר מצד ישראלים באזור, מבלי לגרוע מסמכויותיו ומחובותיו של צה"ל.

13. המדינה הוסיפה וטענה כי המפקד הצבאי רואה בחומרה רבה פגיעה בתושבים המקומיים וברכושם, ולא כל שכן כאשר מועלים חשדות בדבר מעורבות של חיילי צה"ל באירועים. באופן יותר ספציפי, תוארו פעולות שונות שנקטו גורמי הצבא לצורך מימוש החובה להגן על תושבי האזור ועל הסדר הציבורי. במישור העובדתי, המדינה טענה כי חלק מהמקרקעין המוזכרים בעתירה הם בגדר רכוש ממשלתי, וכי ממילא העותרים לא הציגו אף מסמך הקושר מי מהם לאדמות הנדונות. לצד האמור, המדינה התייחסה באופן פרטני לכעשרים מקרים קונקרטיים מבין אלה שתוארו בעתירה. מבלי להיכנס לפירוט שאינו דרוש לענייננו, יצוין כי ביחס ל-15 אירועים המדינה ציינה שלא קיים תיעוד בעניינם. לטענת המדינה, ביחס לאירועים שלגביהם אכן התקבל דיווח – בששה מקרים נמצאה גרסה הפוכה לפיה תושבים פלסטיניים תקפו את שרביט, באחד נמצא כי טענת העותרים נסתרה ובאחר טענת העותרים לא אומתה. לאחר סקירת האירועים המדינה הדגישה כי בירור מול מטה החטיבה וגדוד ההגנה המרחבית העלה שלא מוכרים אירועים חריגים במרחב כדוגמת אלה המתוארים בעתירה. לצד זאת, בתגובה המקדמית צוין כי חוסר היכולת לאמת את דבר התרחשותו של אירוע עשוי להיגרם מסיבות רבות ומגוונות, ואינו מעיד בהכרח על כך שלא התרחש.

14. אשר לחסימת הדרך שעליה הלינו העותרים, המדינה ציינה כי השער נמצא ב"מיקום אסטרטגי ראשון במעלה" ומגביל מעבר רכוב בלבד, מבלי לפגוע באפשרות של מעבר רגלי. המדינה הסבירה כי במרחב מושא העתירה קיימת תופעה של נסיעה בלתי מבוקרת תוך מעקף של נקזי התנועה הקבועים בו, באופן שיוצר נקודת תורפה ביטחונית

חמורה. באופן פרטני הוטעם כי הדרך מושא העתירה עלולה לשמש לצורך עקיפתה של נקודת בידוק מאוישת, וכי לשער תכלית ביטחונית נוספת – הגנה על היישוב הישראלי חמרה המצוי במרחק של כ-2.5 ק"מ ממנה. בהיבט העובדתי המדינה הודתה כי בשלב הראשון חסימת הציר באמצעות השער נעשתה על-ידי גורמים שזהותם אינה ידועה ובתקופה שאינה ידועה. עם זאת, כך צוין, בעקבות בחינה מעמיקה של הדברים הוחלט כי השער נדרש מטעמים ביטחוניים וכי יש להותירו על כנו, כך שכיום הוא נשלט ומפוקח בידי גורמים צבאיים. עוד נטען כי קיימות דרכים חלופיות המאפשרות להגיע לחלק מהאדמות החקלאיות מושא העתירה דרך כפרים אחרים באזור, וכי הן עבירות באמצעות רכב שטח.

15. בכל הנוגע לבינוי הבלתי חוקי בחווה, המדינה טענה (בהתאם לעמדתה בהליכים קודמים בעניין) כי בכוונתה להוסיף ולאכוף את הדין בהתאם לסדרי העדיפויות. לצד זאת, באופן ספציפי נמסר כי הדרג המדיני הנחה את גורמי המקצוע לבחון את הסדרתה של החווה במסגרת הדין.

16. כאמור, במישור המשפטי סברה המדינה כי יש לדחות את העתירה. המדינה טענה כי העותרים לא עמדו בנטל ההוכחה הדרוש להראות שלא ננקטו די אמצעים על-ידי גורמי הצבא כדי להבטיח את הסדר הציבורי ואת ביטחונם במרחב מושא העתירה. המדינה הדגישה כי השימוש בסמכויות קונקרטיות, כדוגמת הוצאת צווי הגבלה ופיקוח, כפוף לשיקול דעתו הרחב של המפקד הצבאי, וכי בנסיבות העניין גורמי הביטחון לא מצאו להמליץ על כך כלפי שרביט. בדומה לכך, המדינה טענה כי אין מקום להורות לה להוציא צו סגירת שטח ביחס למקרקעין מושא העתירה או להסיר את השער שהוצב בדרך הגישה לאדמות החקלאיות.

17. להשלמת התמונה יצוין כי ביום 5.9.2025 אף שרביט הגיש תגובה מקדמית קצרה מטעמו ובה הוא הצטרף לעמדת המדינה. שרביט הוסיף וטען כי העתירה מבוססת על מצג שווא לפיו הוא רודף בכוונה אחרי תושבים פלסטיניים ומתעמר בהם, בה בשעה שהוא אזרח שומר חוק הסובל בעצמו מאלימות.

ההתדיינות בעתירה

18. ביום 2.12.2025 הגישו העותרים הודעה מעדכנת שבה תוארו מקרים נוספים של התנכלות, אלימות, פגיעה חקלאית ונזק לרכוש מצדו של שרביט ומצד ישראלים נוספים

באזור, שהתרחשו לפי הנטען באותה עת. ביום 18.12.2025 הגישה המדינה הודעה מעדכנת מטעמה, שבה נמסר כי תוקפה של חסימת הדרך באמצעות השער הוארך בצו עדכני עד ליום 1.7.2026. עוד ציינה המדינה כי אירועים פרטניים שתיארו העותרים מצויים בבחינה.

19. הדיון הראשון בעתירה התקיים ביום 23.12.2025 בפני הרכב שכלל אותי, לצד השופטים א' שטיין ו-י' כשר. במהלך הדיון חזרה באת-כוח העותרים על עיקרי טענותיה, ובתוך כך התברר כי בשל קשיים טכניים, סרטונים שהעותרים צירפו לשם תמיכה בטענותיהם לא היו זמינים לצפייה. מנגד, בא-כוח המדינה חזר על העמדה לפיה דין העתירה להידחות. במענה לשאלות בית המשפט, בא-כוח המדינה הבהיר כי אכן אין מקום לברר את הזכויות במקרקעין בגדרי ההליך, וכי החובה להגן על התושבים המוגנים חלה באדמות מושא העתירה במנותק מהסוגיות הקנייניות. בא-כוח המדינה חזר והטעים כי העובדה שלא קיים תיעוד לאירוע מסוים ביומן המבצעים אינה מלמדת שהוא לא קרה. לבסוף בא-כוחו של שרביט שב וטען בכלליות כי אין כל יסוד לטענות שהועלו בעתירה.

20. למחרת הדיון ניתנה החלטה שהורתה לעותרים להגיש את התמונות והסרטונים שאליהם הפנו במתכונת שתאפשר עיון של כלל המשיבים ושל בית המשפט. כמו כן, המדינה התבקשה להגיש הודעה משלימה שתתייחס בין השאר להיבטים הבאים: מידת החפיפה או הקרבה בין הקרקעות שהוקצו לשרביט לצרכי רעייה לבין אדמותיהם של העותרים; הצעדים הקונקרטיים הננקטים לצורך הבטחת יכולתם של העותרים להמשיך בעיבוד הקרקעות מושא העתירה; וכן קיומן של דרכי גישה חלופיות לאדמות החקלאיות של העותרים. עוד התבקשה המדינה לפרט על תוצאת הבירור ביחס לאירועים שלהם נמצא לכאורה בסיס ראשוני ולהתייחס באופן פרטני לתמונות ולסרטונים שיוגשו על-ידי העותרים.

21. ביום 31.12.2025 העותרים הגישו את הסרטונים שאליהם התייחסו על גבי החסן נייד ("דיסק און-קי"). בהמשך לכך, ביום 10.2.2026 הגישה המדינה הודעת עדכון מטעמה. המדינה צירפה להודעתה את הסכם ההרשאה לרעייה שנערך בין החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית לבין שרביט, ומסרה כי בהתאם לו אין חפיפה בין הקרקעות שהוקצו לשרביט לבין האדמות שהעותרים טוענים לזכויות בהן (כסימונן בנספח ע/1 לכתב העתירה). בכל הנוגע להבטחת יכולתם של העותרים להמשיך בעיבוד אדמותיהם, המדינה ציינה כי בהתאם להערכות מצב עתיות ולהתייחסותם של הגורמים הרלוונטיים בחטיבה המרחבית עולה כי האזור מושא העתירה אינו ברמת איום

ביטחוני גבוהה. עוד נמסר כי לאחרונה בוצע שינוי של גבולות הגזרה בין חטיבות שונות הפועלות במקום, בהתאמה לאופי האירועים בשטח ולמיקומם, וכי הדבר עתיד לשפר משמעותית את המענה המבצעי והביטחוני באזור. המדינה הוסיפה כי בכוונת הצבא להקים בסמוך לתא השטח מושא העתירה מוצב מחלקתי שיאויש בקביעות ויוכל לספק מענה מיידי לאירועי אלימות. כן הוטעם כי לאחרונה הוקם במשטרת מחוז ש״י מרחב חדש, מרחב גלעד, הכולל תחנת משטרה חדשה בקרבת מקום שתוכל אף היא לסייע במתן מענה טוב יותר. אשר לדרכי הגישה החלופיות לאדמותיהם של העותרים, המדינה ציינה כי משיקולי ביטחון היא תוכל להציגן לבית המשפט במעמד צד אחד בלבד. עוד צוין כי ״בעל זיקה למרחב״ יוכל להמשיך ולתאם את הגעתו לאדמות דרך השער הקיים.

22. המדינה הוסיפה והתייחסה לאירועים פרטניים שנדונו, בציינה כי בעקבות בירור שנערך ביחס למקרה אחד ״חודדו נהלים״ ואף ננקטו צעדים משמעתיים כלפי אחד מהמעורבים. בכל הנוגע לסרטונים ולתמונות שהגישו העותרים נמסר כי לא נמצא תיעוד מבצעי של המקרים הנטענים, אם כי הובהר שיומן המבצעים הצבאי נועד לתאר באופן סכמטי את אירועי היום ולא להוות רישום כהכנה להליך פלילי. המדינה הוסיפה כי הסרטונים והתמונות הועברו גם למשטרת מחוז ש״י. מבלי לפרט יצוין כי מהמשטרה נמסר שבתיק אחד טרם התקבלה החלטה סופית, שתיק נוסף עודנו מצוי בחקירה, ושיתר התיקים הקשורים לעותרים נסגרו ואינם עוד בבירור.

23. ביום 18.2.2026 העותרים הגישו את תגובתם להודעת העדכון, ולצדה גם בקשה למתן צו ביניים שיורה על הרחקתם של שרביט ושל אנשים מטעמו מאדמות העותרים עד הכרעה בעתירה. העותרים הדגישו כי הגם שאין חפיפה בין שטחי הרעייה שהוקצו לשרביט לבין אדמותיהם, הוא פולש אליהן ללא הפסקה ופוגע ברכושם ובביטחונם האישי. העותרים הטעימו כי אירועים רבים שהם תיארו לא טופלו כהלכה, או טופלו באופן שהרע את מצבם על-ידי גירושם מאדמותיהם החקלאיות, החרמת כלים חקלאיים, עיכובים והתעמרות. עוד הדגישו העותרים כי באופן אבסורדי, המדינה מסרבת להציג להם את הדרך החלופית שקיימת לשיטתה בשטח ושהיא מציעה להם לעשות בה שימוש. העותרים הוסיפו והפנו לראיון עדכני של שרביט עם ״איגוד החוות״ מחודש פברואר 2026, ובו לדבריהם הוא אמר: ״אנחנו לוקחים את האדמות שלנו בחזרה מהאויב באופן יומיומי... אנחנו מתעסקים בלנקות את השטח, בלפעול בכל שטח פתוח אפשרי״. עוד נטען כי שרביט הצהיר בראיון שהוא עושה שימוש באדמות שלא הוקצו לו וקרא לאנשים להצטרף אליו. העותרים טענו כי ״למרבה החרפה, בפועל, המשיבים נותנים לכך יד״, בהדגישם כי זה למעלה משנתיים העותרים אינם יכולים לגשת לאדמותיהם.

24. בתגובתם הטעימו העותרים כי הם פירטו עשרות אירועי אלימות והתנכלות וצירפו תיעוד לרבים מהם, אלא שהמדינה לא התייחסה לאירועים אלה באופן ענייני, מלבד במקרה אחד. העותרים הוסיפו ותיארו שורה ארוכה של אירועים נוספים שהתרחשו לפי הנטען בחודשים ינואר-פברואר 2026, בציינם כי "האירועים מדווחים בזמן אמת, נשלחות קריאות מצוקה, אך כל תקווה לאכיפה אפקטיבית – אין". המקרים שפורטו כללו בין השאר פריצה לבתי מגורים וזריעת הרס (לרבות באמצעות רימוני עשן והלם), מניעת גישה והתגרות, "פטרול" של שרביט בנהיגה פרועה בטרקטורון בסמוך לעותרים ולבתיהם, הסרת מצלמות אבטחה – ועוד היד נטויה. העותרים הטעימו כי על המדינה חלה חובה "לשים סוף לאנרכיה בשטח", וכי הם אינם יכולים לקיים את חייהם תחת טרור ופחד תמידי.

25. העותרים חזרו והדגישו כי טענותיהם אינן מכוונות לאכיפה פלילית בדיעבד, אלא בחובת המדינה לפעול באופן אקטיבי להבטחת גישתם לאדמותיהם ולגיבושם של הסדרי ביטחון שוטפים שיאפשרו להם קיומה של שגרת חיים שוטפת במקום. עוד צוין כי המשטרה ממילא אינה מגיעה לאזור מושא העתירה, שחלק ניכר ממנו משויך לשטח B, וכי 24 תלונות למשטרה שהוגשו נגד שרביט לא הובילו לדבר (כאשר מהודעת המדינה עולה שעשר תלונות של העותרים נסגרו מבלי שנמסרה להם כל הודעה על כך). כן צוין כי תחנות המשטרה באזור ממוקמות בתוך יישובים ישראליים באופן שמקשה עד מאד על הגעת תושבים פלסטיניים אליהן.

26. ביום 24.2.2026 הוגשו התגובות לבקשה למתן צו ביניים. שרביט התנגד לבקשה, בציינו פעם נוספת כי העתירה מבוססת על טענות שאותן הגדיר כטענות סרק. המדינה טענה אף היא כי אין מקום להיעתר לבקשה ולהורות על הרחקתו של שרביט מהאדמות מושא העתירה. המדינה ציינה כי תכליתו של צו ביניים היא שימור המצב הקיים, ואילו כאן מבוקש "צו עשה" המכוון לשינויו. עוד נטען כי כאשר המדינה אינה חולקת על עצם חובתה לבצע פעולות אכיפה, כך שהתערבות שיפוטית בעניין אמורה להיות שמורה למקרים קיצוניים וחריגים ביותר, ולא כל שכן בנסיבות שבהן מדובר בשיקולי ביטחון מובהקים.

27. בהמשך לאמור המדינה התייחסה פעם נוספת לאירועים הקונקרטיים שתיארו העותרים. אין צורך להידרש לפרטים, אך ניתן לומר באופן כללי שהמדינה מסרה כי ביחס לחלק מהאירועים לא נמצא תיעוד ביומן המבצעים החטיבתי או במשטרת ישראל, כי

אירועים אחרים לא אומתו על-ידי הכוחות בשטח, וכי בסרטונים שצורפו לא ניתן לזהות התנהלות בלתי תקינה של גורמי הצבא. המדינה חזרה וטענה כי על העותרים למצות את טענותיהם באפיק הפלילי באמצעות הגשת תלונה למשטרה.

28. באופן יותר קונקרטי, המדינה ציינה כי לאחר בחינת הדברים נמצא שבעת הנוכחית אין מקום להוציא צו סגירת שטח ארוך טווח ביחס למרחב מושא העתירה, וזאת משני טעמים. ראשית, לטענת המדינה חלק הארי של האדמות הנדונות הן מקרקעין מוסדרים, כך שגבולות החלקות ברורים והכוחות בשטח יכולים לקבל באופן מהיר את המידע הרלוונטי כשמתקבל דיווח על הסגת גבול. שנית, המדינה טענה כי גם לאחר הוצאת צו סגירה העומס המוטל על כוחות הצבא נותר זהה.

צו על-תנאי וצו ביניים

29. ביום 26.2.2026 ניתן צו על-תנאי בעתירה, וזאת בשים לב לעמדת המדינה שהבהירה כי אין חפיפה בין השטחים שהוקצו לשרביט לצרכי רעייה לבין המקרקעין מושא העתירה. הצו על-תנאי כוון כלפי המשיבים 1-2 וכלל שלושה ראשים, כדלקמן:

> "1. מדוע לא ינקטו צעדים אפקטיביים לצורך הגנה על ביטחונם ורכושם של העותרים במקרקעין מושא העתירה, ובכלל זה יעשו שימוש בסמכויות העומדות להם להרחקת [שרביט] מהמקרקעין האמורים, ובפרט משטחי המגורים של העותרים ומהקרקעות המעובדות על-ידם.
> 2. מדוע לא ינקטו צעדים אפקטיביים שיבטיחו כי [שרביט] או מי מטעמו, הפועלים בהתאם להסכם ההרשאה לרעייה, לא יחרגו מהשטח שהוגדר באותו הסכם. בכלל זה, יבהירו המשיבים 1-2 מדוע לא יידעו את כלל הגורמים הרלוונטיים מהם גבולות השטח האמור, על מנת שאלה יוכלו לאכוף חריגה ממנו ולמנוע הסגת גבול במקרה הצורך.
> 3. מדוע לא יפעלו להבטיח את גישתם של העותרים למקרקעין מושא העתירה ואת יכולתם לעבד אותם באופן שוטף, לרבות באמצעות הסרת השער שהוצב בשטח על-ידי גורמים שזהותם אינה ידועה, או לחלופין על-ידי מתן אפשרות לעותרים לעבור בשער בהתאם לצרכיהם".

30. עוד קודם להגשתו של תצהיר התשובה, ביום 5.3.2026 העותרים הגישו הודעת עדכון ובה טענו כי שרביט ושותפיו ממשיכים ביתר שאת לפגוע בהם ובתושבים נוספים מהאזור, באופן חמור ומתמשך. הם הוסיפו ותיארו שגרת יומיום קשה של הטלת אימה שיטתית מצדו של שרביט, הכוללת אלימות, איומים והסבת נזק לרכוש, וכאשר בחלק

מהמקרים, לדבריהם, הוא זוכה לליווי צבאי. העותרים צירפו תיעוד מקיף של תמונות וסרטונים. לנוכח האמור, העותרים חזרו ועמדו על בקשתם למתן צו ביניים.

31. לאחר שהמדינה שבה וביקשה ארכות להגשת תצהיר התשובה, ביום 11.3.2026 ניתנה החלטה שהורתה על מתן צו ביניים כדלקמן:

> "בשים לב למהות הטענות ולחומר העדכני שהוגש, לרבות מהעת האחרונה, ולאחר שעיינו בתגובות המשיבים לבקשה למתן צו ביניים – ניתן בזאת צו ביניים המורה למשיבי הממשלה לפעול במסגרת סמכויותיהם וכללי הדין לצורך הרחקתו של [שרביט] או מי מטעמו מהמקרקעין מושא העתירה, בכפוף לצרכים צבאיים דחופים והחלטיים, וזאת עד למתן החלטה אחרת".

ההחלטה הוסיפה והורתה על קביעת העתירה לדיון בהתנגדות לצו על-תנאי בהקדם ועל הגשתו של תצהיר התשובה 14 יום קודם למועד הדיון שייקבע.

32. ביום 1.4.2026 המדינה הגישה הודעת עדכון שבה נמסר כי בהמשך להחלטה על מתן צו ביניים, ביום 22.3.2026 מפקד פיקוד המרכז חתם על הכרזות בדבר סגירת שטח האוסרות כניסה ושהייה של ישראלים במקרקעין מושא העתירה. המדינה הסבירה כי בנסיבות העניין זהו האמצעי המינהלי המתאים ליישומו של צו הביניים, וכי הוצא צו סגירה ביחס למרבית השטח כלפי כל אדם שאינו תושב פלסטיני (הרשום במרשם האוכלוסין באזור). עוד צוין כי ביחס לחלקה אחת, שלפי הנטען חלק ממנה רשום כרכוש ממשלתי (להלן: חלקה 7), הוצא צו סגירה כלפי כל אדם – ישראלים, זרים ופלסטינים כאחד, לרבות העותרים.

33. ביום 12.4.2026 הוגשה הודעת עדכון נוספת מטעם העותרים, שגם לה צורפו סרטוני וידאו. העותרים טענו כי שרביט מוסיף לחבל בשדותיהם, להשחית יבולים, לפלוש לחצרות הבתים, לפגוע ברכוש, לאיים ולהפעיל אלימות – גם לאחר מתן צו הביניים. לאמיתו של דבר, העותרים טענו כי תדירות המעשים אף גברה. העותרים הדגישו כי שרביט ושותפיו ממשיכים להיכנס לשטחים שנסגרו בצו באין מפריע וכי השער שהוצב בדרך נותר על כנו, כך שיכולתם של העותרים לגשת לאדמותיהם ולעבדן עדיין מוגבלת. העותרים הוסיפו וטענו כי חיילים המשרתים באזור משתפים פעולה עם מעשיו של שרביט, תוך תיאור אירועים פרטניים אשר לפי הנטען התרחשו בנוכחות חיילים וכי פניותיהם למשטרה לא נענו באופן אפקטיבי. נוסף על האמור, העותרים הלינו

על סגירתה של חלקה 7 כולה בפני כל אדם, בהדגישם כי מדובר בחלקה גדולה (ששטחה למעלה מ-350 דונם), אשר רק חלקים ממנה מעובדים על-ידי העותרים (כ-88 דונם בסך הכול). באופן ספציפי העותרים ביקשו להחריג את השטחים המעובדים מתחולתו של צו הסגירה, וכן לתת לעותרים הרלוונטיים היתר כניסה לחלקה 7.

34. ביום 13.4.2026 ניתנה החלטה שהורתה למדינה להגיש את תגובתה להודעה האמורה, תוך התייחסות לאירועים הנוספים שפורטו והבהרה אם עד כה בוצעו פעולות לאכיפתם של צווי הסגירה שהוצאו. עוד התבקשה המדינה להתייחס לבקשותיהם של העותרים ביחס לחלקה 7.

35. התגובה הוגשה ביום 7.5.2026. בהתייחס לאירועים שפורטו צוין כי בכל אחד מהמקרים נשלח כוח צבאי לסריקת השטח או שלא התקבל דיווח בחמ"ל החטיבה המרחבית. מכל מקום, הוטעם כי מדובר בטענות למעשים פליליים וכי לא עלה בידי הכוחות בשטח לאמת אותן. בכל הנוגע לאכיפתם של הצווים לסגירת שטח, המדינה מסרה – בדומה לעמדתה בשלבים קודמים של ההתדיינות – כי מבלי לגרוע מסמכויותיו ומחובותיו של המפקד הצבאי באזור, הטיפול באירועי הפרת חוק וסדר מצד ישראלים נעשה על-ידי משטרת ישראל. לצד זאת, הובהר כי חיילי צה"ל מסייעים למשטרה לבצע את תפקידה זה, ככל שהדבר נדרש. בהתייחס למרחב מושא העתירה צוין כי ביום 16.4.2026 מפקד החטיבה המרחבית ערך סיור עם שרביט ובו הוצג תוואי השטח שנסגר בצו והודגשו לו המשמעויות החמורות של הפרתו. המדינה ציינה כי לפי הנמסר ממפקד החטיבה המרחבית, מאז הסיור לא מוכרים אירועים כדוגמת אלו שתיארו העותרים. בכל הנוגע לטענות שהועלו ביחס לחלקה 7, המדינה הסבירה כי כנהוג, בעלי זיקה קניינית לשטח שנסגר בצו רשאים לפנות בבקשה לתיאום כניסה למנהלת התיאום והקישור הגזרתית.

תצהיר התשובה והדיון בהתנגדות לצו על-תנאי

36. תצהיר התשובה מטעם המדינה הוגש ביום 25.5.2026 ובמסגרתו היא חזרה על עמדתה לפיה דין העתירה להידחות. הטענות שנכללו בתצהיר התשובה היו דומות במהותן לאלו שהועלו על-ידי המדינה בתגובה המקדמית וביתר המסמכים שהוגשו מטעמה בשלבי ההתדיינות הקודמים. בעיקרו של דבר, המדינה הדגישה כי היא אינה חולקת על חובתה לשמור על הסדר הציבורי ולדאוג לביטחון התושבים באזור – אלא שלדבריה היא אכן פועלת למימושה. המדינה טענה כי היא עושה שימוש בסמכויות

המסורות לה לצורך מניעת פגיעה והתנכלות מצד פורעי חוק. לדבריה, הגם שהתופעה של הפרות חוק וסדר במרחב לא מוגרה לחלוטין – המדינה נוקטת מאמץ מתמשך להתמודד עמה, ועל כן לא קמה עילה להתערבות שיפוטית.

37. בהמשך לכך, המדינה מנתה שורה של צעדים שננקטים על-ידי כוחות הביטחון באזור הנוגעים לטיפול באירועי הפרות חוק וסדר – הכול בהתאם לאמצעים ולמשאבים העומדים לרשותו של המפקד הצבאי ולהערכת המצב השוטפת. בכלל זה, צוין כי לכל חטיבה מרחבית באזור מוקצים כוחות מג"ב אורגניים המיומנים גם בביצוע פעולות של עיכוב ומעצר של אזרחים ישראלים. עוד צוין כי במספר הזדמנויות לאחר פרוץ המלחמה "חודדו נהלים" לכוחות המבצעיים ביחס לטיפול באירועים של הפרות חוק וסדר שבהם מעורבים אזרחים ישראלים, תוך הדגשת החובה לפעול לעצירת פשעים אלימים והאיסור לעמוד מנגד. כן הוסבר כי בחודש ספטמבר 2025 ניתנה הנחיית קצין אג"ם בפיקוד המרכז להטמעת הנחיות בנושא אכיפת החוק על אזרחים ישראלים במסגרת הכשרת כוחות המגיעים לתעסוקה מבצעית בגזרה. המדינה הוסיפה ומסרה כי התקיימו פגישות בין מפקדי החטיבות לבין היועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון והיועצים המשפטים לחטיבות שדנו בעניין, וכי הוגדלו התקנים לייעוץ משפטי לחטיבות המרחביות. כמו כן, המדינה מסרה כי בחודש יולי 2025 יצא צו האוסר על כיסוי פנים במקומות ציבוריים באזור ומגדיר זאת כעבירה פלילית, באופן שאמור להקל על זיהוים של מבצעי עבירה. עוד צוין כי יצאו צווים הנוגעים למתכונת הפיקוח על קיום תנאיהם של צווי הגבלה, לרבות הקניית סמכויות למשטרת ישראל ושימוש באמצעים טכנולוגיים. נוסף על כך, המדינה מסרה שהמפקד הצבאי עושה שימוש בסמכויות מינהליות שונות המסורות לו כדוגמת הוצאת צווי הגבלה, וכן פיקוח וסגירת שטחים לשם מניעת כניסה אליהם, בנסיבות המתאימות.

38. המדינה הוסיפה כי מעבר לפעולות הנעשות בדרגי השטח, הנושא נדון בדרגים הבכירים של פיקוד המרכז בצה"ל ומחוז ש"י במשטרת ישראל, וכן בפורום שמוביל המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים המיוחדים) הכולל גורמים מהמשטרה, צה"ל, שב"כ, התביעה הצבאית והייעוץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון. עוד נמסר כי דיונים לגבי אכיפת החוק ביהודה ושומרון נערכים אף אצל היועצת המשפטית לממשלה בהשתתפותם של בכירי משרד המשפטים וגורמים רלוונטיים נוספים במשטרה ובצבא. כמו כן, המדינה ציינה כי בחודש יולי 2025 הוקמה במחוז ש"י של המשטרה ובמג"ב איו"ש "מפקדה משימתית" המופקדת על טיפול בלעדי באירועי פשיעה לאומנית באזור.

על-פי הנטען, פעילותה הביאה לירידה משמעותית בהיקף האירועים מסוג זה תוך זמן קצר יחסית.

39. ביחס למרחב מושא העתירה, המדינה ציינה כי השינוי שבוצע בגבולות הגזרה של החטיבות במקום, שבמסגרתו הוטלה על החטיבה המרחבית הבקעה והעמקים (417) אחריות מלאה על מרחב החווה והשטחים שהוקצו לשרביט, שיפר את המענה המבצעי שניתן במקום. כן צוין כי בסמוך לתא השטח הנדון הוקם מוצב מחלקתי המאויש באופן קבוע ומאפשר לחיילים השוהים בו לתצפת על שטחי המרעה ולתת מענה מהיר יותר לאירועים כדוגמת אלו העולים בעתירה. המדינה הוסיפה והזכירה כי מפקד החטיבה ערך סיור עם שרביט על מנת לוודא שהוא עומד בהוראותיו של צו הסגירה שהוצא, וכי במקרים שבהם עלה חשד ששרביט נכנס לאדמות לו לא התקיימו עמו שיחות מטעם גורמי החטיבה. לטענת המדינה, מאז אותן שיחות לא מוכרים אירועים נוספים במרחב. המדינה הדגישה כי "בידי החטיבה לא קיימים כלים הרתעתיים נוספים כלפי [שרביט], ומשכך נעשה שימוש בשיח בלתי אמצעי במטרה לשמור על הסדר הציבורי ככל הניתן".

40. המדינה הוסיפה ופירטה לגבי מתכונת ההתנהלות בעת קבלת דיווח על אירוע בשטח. לפי הנטען, תחילתו של טיפול באירוע אמורה להיות מבוססת על דיווח למוקד החירום המשטרתי (במספר 100 או במספר הייעודי מטלפון המשויך לרשת הפלסטינית). בהמשך לכך, פרטי האירוע מועברים לחמ"ל החטיבה המרחבית הרלוונטית לצורך טיפול מבצעי. במידת הצורך, כך צוין, נערך בירור משלים על-ידי גורמי החטיבה הפועלים בשטח על מנת לקבל מידע נוסף בזמן אמת, ולאחר איסוף המידע הראשוני מוזעק ככלל כוח צבאי למרחב, אשר פועל להגיע בהקדם על מנת לתת מענה ראשוני מיידי ולמנוע פגיעה בגוף וברכוש. נוסף על האמור, המדינה הסבירה כי כאשר מתרחשים אירוע אלימות או הפרת סדר הכוחות פועלים בהתאם לנהלים קבועים מראש להקפאת המצב ולהפרדה בין הגורמים, כאשר במידת הצורך מפקד החטיבה רשאי להוציא צו לסגירת השטח לצורך השגת שליטה על האירוע. לדברי המדינה, במקרים אלה ניתן משקל זניח, אם בכלל, למעמד המקרקעין. לעומת זאת, כך צוין, המצב שונה כשמדובר "במקרים הגבוליים" שבהם מתקבל דיווח על הסגת גבול או חיכוך ברף נמוך (כדוגמת אלימות מילולית). לטענת המדינה, בנסיבות אלה הכוחות צריכים להכריע בשטח בזמן אמת מיהו הגורם שאותו יש להרחיק ומיהו הגורם שעליו יש להגן, ולצורך כך באפשרותם להתייעץ עם קציני מנהלת התיאום והקישור הגזרתית. לפי הנטען, ככל שמדובר בקרקע המצויה בבעלות פרטית פלסטינית – מורחק האזרח הישראלי מהשטח. בהקשר זה המדינה הטעימה כי לגורמי הצבא אין יכולת וכלים לחקור, לברר ולהעמיק בטענות סותרות של

הצדדים הנצים. על כן, נטען כי הפניית העותרים למשטרת ישראל באשר לטיפול באירועים של הסגות גבול, גניבת צאן, רעייה של ישראלים באדמות של פלסטינים ולהפך – אינה עניין טכני, אלא עניין שבמהות. המדינה הדגישה כי אכיפה פלילית היא חלק אינהרנטי של האכיפה האפקטיבית של הדין, והוסיפה כי סגירת שטחים עשויה לתת מענה חלקי בלבד לקשיים.

41. במישור האופרטיבי המדינה טענה כי יש לבטל את הצו על-תנאי ולדחות את העתירה. המדינה טענה כי המפקד הצבאי נקט במכלול האמצעים העומדים לרשותו לצורך שמירה על ביטחונם של התושבים הפלסטיניים והבטחת שלומם במרחב מושא העתירה, בהתחשב במשימות הרבות המונחות לפתחו, לרבות האירועים המתוארים על-ידי העותרים. כך נעשה, לפי הנטען, הן לפני הוצאתו של צו הביניים והן לאחר מכן. המדינה הדגישה כי חלק מהסעדים שבגינם הוצא צו על-תנאי מכוונים לשאלות של הקצאה וחלוקה של משאבי רשויות האכיפה, וכי אין מקום להורות על כך.

42. באופן יותר ספציפי, המדינה טענה כי הראש הראשון של הצו על-תנאי, שעניינו בנקיטת צעדים אפקטיביים לצורך הגנה על ביטחונם ורכושם של העותרים, ובכלל זה הרחקתו של שרביט מהמקרקעין, יושם והתייתר לאחר הוצאתם של צווי סגירת השטח.

43. אשר לראש השני, שעניינו בנקיטת צעדים אפקטיביים שיבטיחו כי שרביט או מי מטעמו לא יחרגו מהשטח שהוגדר לרעיית עדרים, לרבות יידוע הגורמים הרלוונטיים בדבר גבולותיו כדי שיוכלו לאכוף חריגה ממנו – המדינה הדגישה כי הסכם ההרשאה לרעייה קובע ששטחי המרעה מוגבלים לשטח הפוליגון שהוקצה להסתדרות הציונית העולמית על-ידי הממונה על הרכוש הממשלתי והנטוש, וכי רעייה מחוץ לשטח שהוגדר חורגת מתניות ההסכם. לצד זאת, המדינה סבורה כי הדרך לאכוף את השמירה על גבולות הרעייה אמורה להיות אכיפת היחסים החוזיים בין ההסתדרות הציונית העולמית לבין "מורשי הקצה" (בעניינו, שרביט). לטענת המדינה, מאחר שההסתדרות הציונית העולמית לא צורפה כמשיבה לעתירה, לא ניתן להורות על כך בגדרי ההליך הנוכחי. יתרה מזאת, המדינה טענה כי לחיילי צה"ל אין כלים וידע ארגוני לעשות כן, ולכן אין צורך להביא לידיעתם את גבולותיהם של השטחים המותרים לרעייה בהתאם להסכם. עוד נטען כי שטחי המרעה מצויים רק באדמות מדינה, כך שאם יימצאו שרביט או מי מטעמו רועים עדרים בקרקע פלסטינית פרטית – הם יורחקו מהמקום.

44. בכל הנוגע לראש השלישי של הצו על-תנאי, שעניינו בהבטחת גישתם של העותרים לאדמותיהם ויכולתם לעבדן באופן שוטף, לרבות באמצעות הסרת השער שהוצב או מתן אפשרות לעבור בו, המדינה טענה כי ההחלטה להותיר את השער במקום התקבלה משיקולי ביטחון החלטיים. כן צוין כי טרם קבלת ההחלטה נבחנו חלופות, שנדחו. המדינה חזרה וטענה כי ניתן לעבור דרך השער רגלית, כי הוא אינו משפיע על חלק מהחלקות החקלאיות (שסומנו בנספח ע/1 לעתירה במספרים: 17, 18 ו-19), וכי ניתן להגיע לחלקות האחרות באמצעות דרכים חלופיות העבירות לרכבי שטח. עוד נטען כי ניתן להיכנס לאדמות החקלאיות דרך השער בכפוף לתיאום.

45. ביום 26.5.2026 שרביט הגיש "כתב תשובה ועיקרי טיעון" והצטרף לעמדת המדינה. הוא שב וטען כי העתירה מעלה טענות חסרות שחר כלפיו.

46. ביום 1.6.2026 הגישו העותרים עיקרי טיעון מטעמם ובהם חזרו על תמצית טענותיהם. העותרים הדגישו כי הם מנועים לחלוטין מהגעה לאדמותיהם ומעיבודן, וכי כל ניסיון להיכנס אליהן הסתיים בנזק, בעיכוב, בהרחקה, בהחרמת ציוד חקלאי וכיוצא באלה. הם הוסיפו כי בקשות חוזרות ונשנות לתיאום עבודות חקלאיות כשלו. עוד נטען כי בחודשים שחלפו מאז הגשת העתירה האלימות מצדו של שרביט לא שככה, וכי כל תלונותיהם ופניותיהם של העותרים לא הועילו. העותרים שבו והטעימו כי חייהם מתנהלים תחת איום מתמיד, כאשר הם מופקרים לתקיפות, לאיומים ולהסגות גבול, וכי משפחות המתגוררות באזור – ובהן חלק מהעותרים – עקרו מבתיהן בשל ההתנכלויות. העותרים הוסיפו וטענו כי שרביט ושותפיו נוהגים לרעות עדרים באדמותיהם תוך חריגה משטחי ההקצאה ופגיעה בגידולים חקלאיים. כמו כן, העותרים שבו והלינו על השער שהוצב באדמתם ואשר מונע את גישתם לחלקותיהם החקלאיות. במישור המשפטי, העותרים טענו כי המדינה אינה עושה די להגנה על זכויותיהם ולאכיפת החוק באזור, וכי היא מתנערת מאחריותה לנעשה בשטח ולתוצאות של התנהלותה. העותרים הטעימו כי טענותיהם ממוקדות בצורך להשליט סדר ציבורי בשטח, בזמן אמת, באמצעות הסמכויות שבידי כוחות הצבא – ולא בנקיטת הליכים פליליים בדיעבד. ממילא, כך נטען, תלונות רבות שהוגשו הסתיימו בלא כלום. לצד האמור, במישור העובדתי העותרים ציינו כי הוצאתם של צווי הסגירה, בעקבות צו הביניים, הצליחה במובן זה שפלישותיו של שרביט לאדמות העותרים פחתו במידת מה. לצד זאת, העותרים הביעו חשש מכך שתוקפו של הצו תחום לסוף שנת 2026 בלבד, ועמדו על הפיכת הצו על-תנאי למוחלט על שלושת ראשיו.

47. ביום 2.6.2026 התקיים הדיון בהתנגדות לצו על-תנאי בפני ההרכב הנוכחי. במהלך הדיון חזרו הצדדים על עיקרי טענותיהם. בא-כוח המדינה עמד על כך שצווי הסגירה שהוצאו שינו את המצב בשטח, וטען כי מדובר בכלי אפקטיבי. בכל הנוגע לאכיפה של איסור החריגה מגבולותיו של הסכם ההרשאה לרעייה, בא-כוח המדינה ציין כי לאחר שאדמותיהם של העותרים נסגרו בצו – ממילא נאסר על שרביט או מי מטעמו להיכנס אליהן עם עדרים. לפיכך, לשיטת המדינה, יש למקד את גורמי הצבא באכיפת צווי הסגירה, להבדיל מאכיפתם של שטחי המרעה המותרים. בא-כוח המדינה הוסיף והתייחס לשער שהוצב בשטח ועמד על הצורך הביטחוני בו, בציינו כי המפקד הצבאי נכון לתאם פתיחה של השער בשעות מסוימות. בא-כוחו של שרביט טען פעם נוספת כי הוא זה שסובל מאלימות באזור. במענה לדברים, באת-כוח העותרים הצביעה על כך שהם פירטו מקרים רבים שנתמכו בתצהיר, בעוד שרביט לא צירף תצהיר מטעמו. באת-כוח העותרים מסרה כי אכן, לאחר מתן צו הביניים שבעקבותיו הוצאו צווי הסגירה, חל שיפור בשטח מבחינת ההתנכלויות שכוונו כלפי העותרים, שאף התחילו לחזור ולהיכנס לאדמותיהם. לצד זאת, צוין כי יש לוודא שמצב זה ייוותר על כנו כדי לאפשר חידוש של העבודה החקלאית לאורך זמן, וכי יש מקום לתת סעדים גם בהתאם לשני הראשים הנוספים של הצו על-תנאי. לבסוף, נמסרו פרטים נוספים מפי קצין אג"ם של החטיבה המרחבית, שציין בין השאר כי "אין חייל היום בפלוגה שלא יודע לאכוף את צו הסגירה".

48. למחרת הדיון ניתנה החלטה שפירטה את המחלוקות שנותרו בתיק והורתה על הגשת הודעה מעדכנת על-ידי המדינה בתוך שלושה חודשים. אולם, ביום 24.6.2026 הוגשה הודעה מעדכנת מטעם העותרים שבה נמסר כי שרביט "חזר לסורו" ושב להפר את צווי הסגירה, כך שניסיונותיהם הראשוניים של העותרים לשקם את החלקות החקלאיות נתקלו באיומים והטרדות מצדו. לפי הנטען, שרביט הופיע בשדותיהם של העותרים רעול פנים וכן בקרבת בתיהם, ואילו עדר הפרות שלו תועד רועה באדמות מעובדות ומשחית יבולים. העותרים צירפו להודעה סרטונים המתעדים חלק מהאירועים הנטענים.

49. ביום 8.7.2026 הגישה המדינה את תגובתה לכך, ובה צוין כי לא נמצא תיעוד לאירועים הפרטניים שתיארו העותרים ביומן המבצעים של החטיבה המרחבית. עוד נמסר כי בדיקה עם משטרת ישראל העלתה כי בשתי הזדמנויות "נפתח אירוע" בעקבות דיווח על אזרחים ישראלים המצויים בשטח, כאשר במקרה אחד דובר במיקום המצוי מחוץ לצו הסגירה כך שלא נשלחה ניידת משטרתית, ואילו במקרה השני שיחה טלפונית עם המשטרה העלתה כי האזרחים הישראלים כבר עזבו את המקום כך שגם במקרה זה

לא נשלח כוח משטרתי ולא נפתחה חקירה. כן צוין כי ביחס ליתר האירועים שפירטו העותרים לא אותר מידע משטרתי.

50. בהחלטה מיום 12.7.2026 צוין כי לכאורה לאחר הדיון חלו התפתחויות שליליות מבחינת מצב הדברים בשטח, וכי תגובת המדינה לא סיפקה מענה של ממש לקושי שהוצג. על רקע זה הוקדם המועד להגשתה של ההודעה המעדכנת שהתבקשה בתום הדיון.

51. ביום 29.7.2026 הגישה המדינה הודעה ובה מסרה כי בדיקה עם גורמי הצבא ועם משטרת ישראל העלתה כי מאז הדיון שהתקיים ביום 2.6.2026 לא מוכרים אירועים רלוונטיים בשטח. בתגובה מטעמם מיום 30.7.2026 העותרים טענו כי הודעת המדינה אינה משקפת את מצב הדברים כהווייתו, בהתחשב בכך שהמשטרה וכוחות הצבא הוזעקו מספר פעמים לשטח ואף נכחו בו. זאת, לפי הנטען, באירועים שבהם שרביט ואחרים מטעמו פלשו לאדמות החקלאיות ולמתחמי המגורים של העותרים, לרבות בימים האחרונים. העותרים טענו כי ההתנכלות מצדו של שרביט נמשכת ביתר שאת, כאשר במקרים מסוימים בוצעו שיחות טלפון למוקד המשטרה ואף הוגשו תלונות.

52. הודעה נוספת מטעם המדינה הוגשה ביום 4.9.2026, וכללה התייחסות לאירועים הקונקרטיים שתוארו בעדכון האחרון מטעם העותרים. מבלי לפרט יצוין כי לפי הנמסר, אחד האירועים מצוי בחקירה משטרתית.

דיון והכרעה

53. לאמיתו של דבר, התשתית הנורמטיבית שפרסו העותרים דומה עד מאד לזו שהציגה המדינה, וכולם תמימי דעים ביחס לחובתה של המדינה להבטיח את הסדר הציבורי באזור באופן כללי ולספק לעותרים הגנה מפני התנכלות ואלימות באופן פרטני. בהתאם לכך, המחלוקת בעניינו ממוקדת במימוש החובה האמורה, דהיינו – בהיבטים הנוגעים ליישומו של הדין בפועל ולאכיפתו האפקטיבית. אם כן, ביסוד המקרה שבפנינו לא עומדת מחלוקת משפטית, אלא מחלוקת יישומית. אולם, אין זו מחלוקת שיש להקל בה ראש. היא יורדת לשורש ההגנה על שלטון החוק.

54. בהיעדר מחלוקת עקרונית ביחס לדין, עיקרי המסגרת הנורמטיבית יוצגו בתמצית. החל משנת 1967 מדינת ישראל מנהלת את אזור יהודה ושומרון על-פי דיני

התפיסה הלוחמתית במשפט הבינלאומי ונוהגת בהתאם להוראות ההומניטריות החלות בנסיבות אלה. נוסף על כך, רשויות המדינה הפועלות באזור כפופות לעקרונותיו של המשפט המינהלי הישראלי. על רקע זה המדינה הבהירה בתצהיר התשובה: "חובתו הבסיסית ביותר של המפקד הצבאי בשטח לפי מארג הדינים הללו היא לדאוג לשלום תושבי האזור, לביטחונם, ולסדר הציבורי באזור" (פסקה 14).

55. בהקשר זה ניתן להזכיר בקצרה כי תקנה 43 לתקנות בדבר דיניה ומנהגיה של המלחמה ביבשה, הנספחות להסכם האג הרביעי משנת 1907, מורה כי "בעבור סמכות השלטון החוקי למעשה לידי הכובש, עליו לנקוט בכל האמצעים שביכולתו על מנת להחזיר ולהבטיח במידת האפשר את הסדר והחיים הציבוריים, תוך כיבוד החוקים שבתוקף בארץ אלא אם כן קיימת מניעה מוחלטת לכך" (לפי תרגומו של יורם דינשטיין שאומץ בבג"ץ 202/81 טביב נ' שר הביטחון, פ"ד לו(2) 622, 629 (1981), ההדגשה הוספה). כמו כן, סעיף 27 לאמנת ג'נבה מ-12 באוגוסט 1949 בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה, כ"א 1, 559 (הידועה בכינויה אמנת ג'נבה הרביעית), קובע כי "מוגנים זכאים בכל הנסיבות ליחס של דרך-ארץ לגופם, לכבודם, לזכויותיהם המשפחתיות, לאמונתם ולפולחנם, לנימוסיהם ולמנהגיהם. היחס אליהם יהא תמיד אנושי, והם יוגנו במיוחד מפני כל מעשה אלימות או איומי אלימות, ומפני עלבונות וסקרנות הרבים" (ההדגשה הוספה).

56. עקרונות יסוד אלה באו לידי ביטוי זה מכבר בפסיקתו של בית משפט זה, בין השאר כאשר הובהר כי "אין ספק, שתפקידו העיקרי של הריבון בשטח מוחזק הוא לשמור על החוק ועל הסדר. זאת עליו לעשות גם בהעדר כל תלונה מצד תושבי המקום. אולם, בד בבד, חשוב להבהיר לתושבים, שזכותם וחובתם להגיש תלונה כל אימת שמתנכלים להם, לעמוד על כך שזו תיבדק וכן, שיינקטו צעדים, המתבקשים מן המסקנות שיוסקו" (בג"ץ 175/81 אל נתאשה נ' שר הביטחון, פ"ד לה(3) 361, 363 (1981) (להלן: עניין אל נתאשה). כן ראו: בג"ץ 10356/02 הס נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פ"ד נח(3) 443, 455-456 (2004)). ברוח זו, במקרה בעל קווי דמיון למקרה שבפנינו, הובהר כך:

> "אין אפוא ספק כי על המשיבים לפעול בכל האמצעים העומדים לרשותם כדי להגן על ביטחונם של החקלאים הפלסטינים המגיעים לעבודה באדמותיהם. כן עליהם לפעול כדי להגן על זכויותיהם הקנייניות של העותרים לבל תיפגענה שלא כדין... ההגנה על ביטחונם ועל קניינם של התושבים המקומיים היא מהחובות הבסיסיות ביותר המוטלות על המפקד הצבאי בשטח" (בג"ץ 9593/04 מוראר, ראש מועצת הכפר יאנון נ' מפקד כוחות צה"ל

ביהודה ושומרון, פ"ד סא(1) 844, 875-876 (2006)
(להלן: עניין מוראר), ההדגשה במקור).

57. זוהי אפוא נקודת המוצא המשותפת לעותרים ולמדינה כאחד. אולם, בנקודה זו ממש גם מסתיימת ההסכמה בין הצדדים. בעוד העותרים סבורים כי הרשויות משתמטות מחובתן לפעול לאכיפת הדין באזור, המדינה טוענת כי היא מקיימת את הנדרש ממנה, בכפוף למכלול האילוצים שעמם היא מתמודדת. טרם הידרשות לגופה של המחלוקת, יוער כי טענות העותרים נסבות על אדמות שאותן הם נוהגים לעבד (וסומנו בנספח ע/1 לעתירה) וכן על שטחי המגורים והמחיה שלהם. אלה יכונו להלן אדמות העותרים או המקרקעין מושא העתירה, לפי העניין – וכל זאת בשים לב לעמדתו של בא-כוח המדינה לפיו ההליך דנן אינו המסגרת לבחינת המתאימה הזכויות הקנייניות במקרקעין, אלא ממוקד בשמירה על הסדר הציבורי ובאכיפת הדין. נפנה אפוא לבחינת הדברים.

המחלוקת העובדתית והמכלול הראייתי בתיק

58. לאורך ההתדיינות, בשורה של כתבי טענות מטעמם העותרים פירטו עשרות אירועים של מעשי התנכלות שביצועם נפרס על פני תקופה ארוכה. לעתים קרובות לתיאור בכתב צורפו תצהירים, סרטוני וידאו ותמונות. מול המסד העובדתי המקיף שהניחו לפתחנו העותרים, ביחס למרבית המקרים תשובתה העקבית של המדינה הייתה: לא ניתן לאמת את הטענות בהיעדר תיעוד להן ביומן המבצעים של החטיבה המרחבית או ברשומות המשטרה. דא עקא, עיון בתמונה העובדתית שהוצגה לפנינו מלמד כי לא ניתן להסתפק בעמדת המדינה ביחס לדברים.

59. חשוב לציין: על דרך הכלל, בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק אינו עורך בירור עובדתי מעמיק וממצה, וככלל אין בידיו הכלים המתאימים לעשות זאת (ראו: בג"ץ 1759/94 סרוזברג נ' שר הביטחון, פ"ד נה(1) 625, 630 (1994); בג"ץ 10846/04 פלונית נ' שר התעשיה, המסחר והתעסוקה, פסקה ח(2) לפסק דינו של השופט א' רובינשטיין (14.10.2007). כן ראו: דפנה ברק-ארז משפט מינהלי כרך ד: משפט מינהלי דיוני, 445-446 (2017)). כפי שצוין בעבר: "אין זה דבר רגיל בעתירות המוגשות לבית-משפט זה שהעובדות הבסיסיות שנויות במחלוקת. ומקרה נדיר הוא שאין בידי בית המשפט לברר, תוך כדי דיון, את המצב לגבי אותן עובדות שנותרו שנויות במחלוקת" (בג"ץ 1901/94 לנדאו נ' עיריית ירושלים, פ"ד מח(4) 403, 409 (1994) (להלן: עניין לנדאו)). הדברים נכונים אף עתה.

60. בהתאם לכך, אין בכוונתנו להכריע בין גרסאות סותרות שנשמעו לגבי אירוע זה או אחר. אף אין בידינו לטעת מסמרות באשר לנסיבות התרחשותו המדויקות של מקרה פלוני או באשר לאופן שבו הרשויות היו צריכות לטפל בו בזמן אמת. אולם, גם אם ביחס לאירוע נקודתי התמונה עשויה להיות מורכבת – די במכלול הראייתי שהציגו העותרים כדי ללמד על הקושי הרב העולה ממצב הדברים בשטח. מסקנה זו מעוגנת במסה הראייתית הנרחבת שהציגו העותרים, ומקבלת משנה חיזוק בהתחשב בכך שאנו מצויים בשלב שבו כבר יצא צו על-תנאי בעתירה, כך שהנטל להראות שלא נפל פגם בפעולת הרשות הועבר לכתפי המדינה. כפי שנקבע בעבר:

> "משהרים העותר את הנטל הראשוני המוטל עליו והראה כי לכאורה מתקיימת אי-חוקיות או נפל פגם במעשה הרשות העלול להצביע על אי-חוקיות, יעבור הנטל אל הרשות המינהלית להראות כי לא נפל במעשיה ובהחלטותיה פסול מן הסוג שיש בו כדי להשפיע על תוקפה של ההחלטה או להשפיע באופן אחר על תוצאות הדיון... ההכרעה הסופית בהליך תלויה בשאלה אם בסופה של ההתדיינות, לאחר שהצדדים הביאו ראיות וטענות ככל שיכלו ביחס לחוקיות פעולתה של הרשות, ניתן לקבוע שהעותר הוכיח כי נפל פגם משמעותי במעשה המינהלי... במסגרת ביקורת שיפוטית הבוחנת את החוקיות של תקנה או של החלטה מינהלית יש לקיים הליך בירור ראיות בשונה מההליכים המקובלים במשפט אזרחי או פלילי. הכרעה בעתירה תתקבל על-פי מכלול הראיות שהביאו הצדדים. כאשר על-פי מכלול הראיות יתגלה פגם מהותי בהחלטת הרשות או בהליך המינהלי, יהיה בכך כדי להכריע את גורלה של העתירה" (בג"ץ 8150/98 תאטרון ירושלים לאמנויות הבמה נ' שר העבודה והרווחה, פ"ד נד(4) 433, 445 ו-447 (2000). כן ראו: בג"ץ 2858/24 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' השר לביטחון לאומי, פסקה 1 לפסק דינו של השופט גרוסקופף (7.9.2025)).

61. כמתואר לעיל, ההתדיינות בעתירה התאפיינה בהתייחסות למקרים פרטניים רבים. גם אם אין בדברים כדי ללמד באופן ממצה מה בדיוק התרחש בכל אירוע, בעת הזו ניתן לומר כי המענה של המדינה למסד הראייתי שהניחו העותרים היה בלתי מספק. אדרבה, בחינת המענה של המדינה לטענות ממחישה היטב את אוזלת היד בטיפול בתופעות של אלימות והתנכלות במרחב. לביסוס מסקנה זו אין צורך לבחון כל מקרה ומקרה לגופו – אך ניתן וראוי להציג דוגמאות קונקרטיות המסייעות לשפוך אור על התמונה בכללותה, כמו גם על דפוסים חוזרים של מחדלים. יובהר: מדובר בסקירה בלתי ממצה, בבחינת "קצה הקרחון" בלבד.

62. כך למשל, העותר 4 מסר בתצהירו (שצורף לעתירה) כי ביום 26.4.2025 שרביט הגיע לביתו עם אדם נוסף, התפרע במקום, גרם נזק לרכב, ניסה לפרוץ את דלת הבית, שבר שתי מצלמות אבטחה, גרם נזק לגידולים חקלאיים סמוכים לבית, השחית את מערכת ההשקיה ואיים כי ישוב למקום ו"ישבור הכל". עוד צוין כי בעקבות האירוע נעשתה פנייה למשטרה ולצבא. בתגובה המקדמית המדינה מסרה כי יומן המבצעים של החטיבות המרחביות באזור אינו כולל תיעוד לאירועים דומים, כי ניידת מג"ב שהגיעה למקום מצאה שמדובר בדיווח שווא, וכי תיאור האירוע לא נתמכים בתיעוד ויזואלי כך שלא ניתן להתחקות אחר הטענות. דא עקא, נספח ע/4 לעתירה מלמד כי העותרים צירפו לפניותיהם תיעוד של הנזקים, אשר המדינה לא התייחסה אליו כלל ועיקר ולא הבהירה כיצד הוא מתיישב עם הממצא לפיו מדובר בדיווח לא נכון.

63. דוגמה נוספת שצוינה בעתירה מתייחסת לאירוע שהתרחש לפי הנטען ביום 12.6.2025 בחצר ביתו של העותר 4, ובו שרביט ואדם נוסף תקפו לכאורה שני אנשים שנכחו במקום כדי לסייע בהגנה על התושבים המקומיים. האירוע צולם בסרטון שצירפו העותרים. בתגובה המקדמית ציינה המדינה כי מלבד דיווחים אחרים הנוגעים לחיכוך בין פלסטינים לבין שרביט מאותו יום, אין תיעוד לאישוש הטענות על תקיפת פעילים במקום. התייחסות קונקרטית לסרטון שצורף או לפעולות שנעשו בעניין – אין.

64. בהמשך ההתדיינות, בתגובה מיום 27.1.2026 לבקשת הארכה מטעם המדינה, העותרים צירפו תיעוד לאירועים עדכניים שהתרחשו בשטח. התמונות והסרטונים מציגים נוכחות לכאורה של שרביט וישראלים נוספים ביום 24.1.2026 מחוץ לביתו של העותר 4, וכן נזקים קשים שנגרמו לפי הנטען באותו יום לרכוש בבית. לטענת העותרים, שנתמכה בתצהיר, הדבר נעשה בשעה שחיילים נכחו בקרבת מקום. ביחס למקרה זה המדינה ציינה בתצהיר התשובה כי התקבל דיווח על אירוע חיכוך של זריקת אבנים של פלסטינים כלפי ישראלים, וכי כוח צבאי שהגיע למקום שלל טענה זו אך מצא "חיכוך הדדי" ופיזר את הנוכחים "וכך בא המקרה על סיומו". המדינה לא התייחסה כלל לתיעוד הנזקים או לבחינה אחרת של הטענות, אך מנקודת מבטה הטיפול באירוע הושלם.

65. אירוע בעל מאפיינים דומים נכלל גם בבקשה למתן צו ביניים מיום 18.2.2026. העותרים תיארו התפרעות נוספת בביתו של העותר 4 שהתרחשה לפי הנטען ביום 10.2.2026, ובמסגרתה שרביט וישראלים נוספים שברו וניתצו את "מה שנותר" מחלונות הבית ומהפאנלים הסולאריים. עוד נטען כי באותו לילה הפורעים חזרו למקום בליווי

חיילים, נטרלו מצלמות אבטחה, הכו את אחיו של העותר 4 וזרקו רימוני עשן והלם. כן צוין כי שרביט והחיילים הורו למשפחה לעזוב את הבית בתוך יומיים לכל היותר. העותרים צירפו תמונות של הנזקים, לרבות שיירים של רימונים. התייחסותה של המדינה לאירוע הסתכמה באמירה שלא נמצא תיעוד לאירוע דומה ביומן המבצעים של החטיבה המרחבית ושהראיות בדבר הנזק צריכות להיבחן באמצעות הגשת תלונה למשטרה.

66. בהמשך לכך, תצהירים, תמונות וסרטונים שצורפו להודעה מעדכנת מיום 5.3.2026 מטעם העותרים תיעדו אירועים עדכניים לשם המחשת הקשיים הנמשכים. אלה כללו מראות של: רמיסת גידולים באמצעות נסיעה בטרקטורונים; הסרת מצלמות אבטחה; הימצאות ישראלים באזורי מגורים ובאדמות חקלאיות; וכן גרימת נזקים לרכוש. כמו כן, להודעה המעדכנת מיום 12.4.2026 – שהוגשה לאחר מתן צו הביניים והוצאת צווי הסגירה – העותרים צירפו סרטונים ותמונות שתיעדו אירועים עדכניים נוספים של נסיעת טרקטורונים באדמות חקלאיות; נוכחות ישראלים בסמוך לבתי מגורים ובחצרותיהם; וכן השלכת אבנים במקום. מבלי להיכנס לפרטים ניתן לומר כי חרף התיעוד הוויזואלי, המענים של המדינה לכל אחד מהמקרים הסתכמו שוב בתשובות שצוינו לאורך כל הדרך (בהתאם לעניין): לא נמצא תיעוד לאירוע ביומן המבצעים החטיבתי; משטרת מחוז ש"י אינה מכירה את האירוע; או שהטענות לא אומתו על-ידי הכוחות בשטח.

67. ניתן להוסיף ולהכביר דוגמאות לרוב, אך דומה שאין בכך צורך. המקרים שפורטו משקפים דפוס שחזר על עצמו לאורך ההתדיינות כולה: תיאורים קשים וטענות חמורות שהעלו העותרים, תוך תמיכתם בתצהירים ובראיות ויזואליות, נענו שוב ושוב בתשובות לקוניות מצד המדינה. התשתית העובדתית שהניחו העותרים הלכה ותפחה, ראיות עדכניות הלכו והצטברו, בעוד המענה מצד המדינה נותר בלתי מספק. כפי שכבר צוין, המדינה עצמה הבהירה בהגינותה כי היעדרו של אימות לאירוע עשוי לנבוע ממגוון סיבות וכי אין בו כדי ללמד על כך שלא התרחש. על כן, ממילא לא היה בידי המדינה לסתור את המסד העובדתי שהציגו העותרים.

68. להשלמת התמונה יצוין כי העותרים צירפו לעיקרי הטיעון מטעמם סיכום המפרט למעלה מ-40 אירועים שונים של התנכלויות כלפי העותרים ותושבים נוספים מהסביבה שבהם שרביט היה מעורב לכאורה, הן לפני צו הביניים והן לאחריו (האחרון שבהם מיום 23.5.2026). לצד תיאור קצר של כל מקרה ופירוט הראיות התומכות בו (כדוגמת תצהיר, תמונה או סרטון ככל שישנם) – הוצגה גם התייחסותה של המדינה

לטענות. בחינת הדברים במבט על מוליכה למסקנה ברורה לפיה המענה של המדינה, ככל שישנו, הוא חלקי עד מאד, משל "עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ" (ירמיהו ה 21).

69. חשוב להבהיר: השימוש במונח "אירוע" עלול ליצור רושם מטעה. אירוע עשוי להיתפס כמונח ניטרלי המתאר התרחשות רגילה, יומיומית – באופן שמקטין את החומרה האמיתית שביסוד הדברים. כתבי הטענות מטעם העותרים מגוללים מסכת של התנכלות נמשכת המלמדת על שגרת חיים קשה מנשוא. ה"אירועים" שבהם אנו עוסקים נסבים על טענות כבדות משקל לפגיעה בלתי פוסקת בזכויות יסוד של תושבים מוגנים. מדובר במעשים הכוללים: תקיפות אלימות, שהובילו לעתים לחבלות ולפציעות; שימוש בנשק חם באמצעות ירי באוויר; זריקת רימוני הלם ועשן בבתי מגורים; איומים והטרדות מילוליות; גירוש פיזי מאדמות חקלאיות ומבתי מגורים; חסימת דרכי גישה; השחתת יבולים ופגיעה במטה לחמם של אנשים; פריצה לבתי מגורים ופלישה לשטחים חקלאיים; היזק לרכוש ובכלל זה לבתים, לרכבים, לציוד לתשתיות – והכול באופן תדיר ורציף. "אירועים" אלה אינם בגדר זוטי דברים, כי אם אוסף של מעשים שרבים מהם חמורים דיים גם בעומדם לבדם, ואשר בהצטברם זה לזה לאורך זמן מביאים לפגיעה חמורה במרקם חייהם של תושבי האזור.

70. הלכה למעשה, מבין עשרות האירועים שנכללו בתשתית העובדתית שהציגו העותרים נמצא מקרה בודד, אחד ויחיד, שלגביו הודתה המדינה כי יש בסיס חלקי לטענות. המקרה תואר בהודעה מעדכנת מיום 2.12.2025 מטעם העותרים. לפי הנטען, ביום 23.11.2025 שרביט הגיע מלווה בחיילים לבית משפחתו של העותר 4, וללא כל צו או הסבר חוקי דרש מהתושבים לעזוב. בהודעה מטעם העותרים צוין כי המשפחה נענתה לדרישה ויצאה מביתה למשך מספר ימים. בהתייחס למקרה חמור זה, המדינה מסרה בהודעה מיום 10.2.2026 כי בירור מול הגורמים הרלוונטיים בפיקוד המרכז "העלה כי הכוח שגה עת ביצע פעילות מבצעית יחד עם גורם שאינו צבאי. בעקבות האירוע האמור, נערכה שיחת בירור בה חודדו הנהלים, אופן ההתנהלות המצופה מכוחות צה"ל ואף ננקטו צעדים משמעתיים כלפי אחד מהמעורבים. מהתחקור שנערך עלה כי לא נאמר לתושבים לעזוב את בתיהם". מלבד אירוע יחידאי זה, במקרים ספורים דווח ש"נפתח אירוע" במשטרה, שנערך בירור משטרתי או שמתנהלת חקירה. ואולם, גם בחלוף חודשים של התדיינות לא נמסר כל מידע עדכני על תוצאותיהן של אותן פעולות, ולא כל שכן על העמדה לדין. אם נמסר עדכון היה זה רק בכיוון אחד: התיק נסגר.

71. הנה כי כן, בין הצדדים נפערה תהום עובדתית באשר למצב הדברים בשטח. בעוד שניתן להתרשם כי המדינה עשתה ניסיון לתת מענה לכל "גרגר" ו"גרגר" שהוצג – גם אם לרוב באופן בלתי מספק – היא בוודאי לא הצליחה להתמודד עם ה"ערימה" כולה שהלכה וגבהה לפנינו, נוכח הצטברותם של מקרים שלא נבדקו ואף חזרו ונשנו. ראוי להוסיף כי בעוד שבתחילת ההתדיינות המדינה טענה כי "לא מוכרים אירועים חריגים במהלך הפעילות במרחב... כפי המתוארים בעתירה" (פסקה 77 לתגובה המקדמית), במעלה הדרך כבר צוין בשמה כי "תופעת הפרות החוק והסדר במרחב הרלוונטי לא מוגרה לחלוטין" (פסקה 8 לתצהיר התשובה). דומה כי עמדתה העדכנית של המדינה היא בבחינת לשון המעטה. כאמור, איננו נוקטים עמדה לגבי נסיבותיו המדויקות של מקרה פרטני זה או אחר, וסביר שביחס לחלק מהאירועים שתוארו הרשויות פעלו כנדרש. אולם בענייננו "הכמות עושה איכות", במובן זה שעל רקע התמונה שהצטיירה במכלול – לא ניתן לקבל את העמדה שרק לאירוע אחד נמצא בסיס שהצדיק נקיטת פעולה קונקרטית. מצב דברים זה מלמד על תת-אכיפה ברורה.

המדינה אינה עומדת בחובתה להגן על העותרים

72. הפער הגדול בין התשתית הראייתית שהציגו העותרים לאורך ההתדיינות לבין תשובותיה של המדינה ביחס אליה מוביל למסקנה חד-משמעית לפיה המדינה אינה עומדת בחובה המוטלת עליה על-פי דין להגן על ביטחונם ועל רכושם של העותרים. חרף צעדים מסוימים שנעשו, נמצא כי מימושה של חובה זו – שכלל אינה שנויה במחלוקת – התברר כחסר עד מאד. בהקשר זה ניתן להפנות לדברים שנכתבו לפני למעלה משני עשורים:

> "עולה מתוך העתירה אוזלת ידם של המשיבים באכיפת החוק נגד אלה המפירים אותו והפוגעים בגופם של החקלאים הפלסטינים וברכושם. ביטחונם הפיסי של החקלאים הפלסטינים נתון בסכנה של ממש בעת שהם יוצאים לעבוד את אדמתם וזאת בשל מעשי אלימות קשים מצד מתיישבים ישראלים. גם רכושם של החקלאים הפלסטינים הינו הפקר כאשר לאחר יום העבודה, בחסות החשיכה, חוזרים פורעי החוק לאדמות החקלאיות על מנת לכרות עצים ולחבל בכלים חקלאיים" (עניין מוראר, בעמ' 874).

הדברים כאילו נכתבו בענייננו. למרבה הצער, מה שבעבר נעשה בחסות החשיכה נעשה כעת לאור יום.

73. זאת ועוד: גם למקרה הנוכחי יפים הדברים שנאמרו שם ביחס לפער בין העמדה העקרונית של המדינה לבין יישומה בשטח –

> "על אף ההצהרות שניתנו על ידי המשיבים בתגובות מטעמם, נראה שטרם נמצא פתרון לבעיית ההתנכלויות החוזרות ונשנות לחקלאים פלסטינים המגיעים לאדמותיהם על מנת לעבדן וכן לבעיית הפגיעה ברכושם של החקלאים... בעוד העתירה תלויה ועומדת – היינו עדים להתגברות ניכרת של המעשים האלימים נגד החקלאים ונגד יבולם החקלאי... נראה כי העובדות בשטח מדברות בעד עצמן וכי לא נעשה די על מנת להגן על זכויותיהם של העותרים. מצב זה הינו בלתי נסבל, אין ניתן להשלים איתו, ועל המשיבים לפעול לתיקון המעוות באופן מיידי" (שם, בעמ' 875).

74. כזכור, נקודת המוצא המשותפת לצדדים כולם היא חובתו של המפקד הצבאי לשמור על הסדר הציבורי באזור ולהגן על התושבים המוגנים מפני פגיעה בביטחונם ובקניינם. הגם שהדברים אינם שנויים במחלוקת, דומה כי יש צורך לשוב ולהזכיר מושכלות ראשונים:

> "שלטון החוק אינו נוצר יש מאין ואינו דבר ערטילאי. צריך להיות לו ביטוי מוחשי ויום-יומי בעצם קיומם של הסדרים נורמאטיביים מחייבים, בהפעלתם הלכה למעשה כלפי כולי עלמא, בהגשמת חירויות היסוד, בהקפדה על השוויון וביצירת אווירה כללית של אמון וביטחון...
> בית המשפט מופקד במיוחד על כך, שציפיות אלו יוגשמו הלכה למעשה, אך כל רשות מן הרשויות הממלכתיות משולבת בחובת העשייה למען התכליות האמורות.
> לא יתואר ממשל תקין, אם אינו שוקד על קיומו של שלטון החוק, כי הוא שבונה את חומת המגן בפני האנרכיה והוא שמבטיח את קיום הסדר הממלכתי. סדר זה הוא היסוד לקיומן של המסגרות המדיניות והחברתיות ולהבטחת זכויות האדם. הללו אינם מתקיימים באווירה של לית דין. גם הביטחון הלאומי נשען על שלטון החוק, הן בשמשו להבטחת הסדרים הפנים-מדינתיים והן כעזר ביצירת הכלים, המאפשרים התמודדות עם גורמים עוינים. אין פעולה מאורגנת של יחידת אנשים כלשהי, ולא תיתכן משמעת בלי קביעות נורמאטיביות, היונקות מן ההוראה החוקית המחייבת" (בג"ץ 428/86 ברזילי נ' ממשלת ישראל, פ"ד מ(3) 505, 554-555 (1986)).

לא ניתן לומר כי המפקד הצבאי מיישם בפעולותיו עקרונות יסוד אלה.

75. ראוי לציין כי הצעד המשמעותי העיקרי שנקטה המדינה – ושהתברר כאפקטיבי יחסית מבחינת התוצאה בשטח (גם אם לא לאורך התקופה כולה) – היה סגירת אדמותיהם של העותרים בצו. דא עקא, יושם אל לב כי הדבר נעשה אך ורק בעקבות הוצאתו של צו הביניים חרף התנגדותה הנחרצת של המדינה. יש לזכור כי בתגובתה לבקשה למתן צו ביניים, המדינה טענה כי האפשרות להוצאת צו סגירת שטח ארוך טווח במרחב מושא העתירה נבחנה ונמצא כי "אין מקום לנקוט באפשרות זו בעת הנוכחית" (פסקה 23 לתגובה מיום 24.2.2026). רק בהמשך ההתדיינות המדינה ציינה כי סגירת השטח הייתה "צעד אפקטיבי", באופן שמייתר לשיטתה חלק מהסעדים שעומדים לדיון (פסקה 8 לתצהיר התשובה). יש בעמדה זו משום אחיזת החבל בשני קצותיו: מלכתחילה נטען שאין הצדקה להורות בצו ביניים על נקיטת צעד מסוים. לעומת זאת, בדיעבד, לאחר שהדבר נעשה, נטען שאותו צעד עצמו מייתר את הצורך במתן סעד קבוע.

76. עוד יצוין כי בכתב התשובה מטעמה נדרשה המדינה לצעדים נוספים לצורך התמודדות עם תופעות של אלימות באזור – הן ברמה הכללית והן תוך התמקדות בתא השטח מושא העתירה (כמתואר בפסקאות 37-39 לעיל). כך למשל הקצאת כוחות מג"ב לחטיבות המרחביות לצורך התמודדות עם פשיעה מצד ישראלים, ייסוד "המפקדה המשימתית" במחוז ש"י במשטרה והקמת מוצב מחלקתי מאויש בקרבת אדמותיהם של העותרים – בהחלט יכולים לחזק את התשתית לאכיפת הדין באזור ולשמירת הסדר הציבורי. יש בסיס לקוות כי צעדים מסוימים מסוג זה הם אכן בעלי פוטנציאל לסייע בטיפול בפשיעה באזור. אולם, המדינה לא השכילה להסביר כיצד פעילותם של אלה הועילה באופן קונקרטי לעניינם של העותרים.

77. דברים דומים ניתן לומר ביחס לצעדים נוספים שנזכרו. המדינה הזכירה בטענותיה את הצו האוסר על כיסוי פנים באזור וקובע עונשים פליליים על כך. מעבר לאזכורו של שינוי זה, לא נמסרו כל נתונים באשר לאכיפה והעמדה לדין בהתאם לצו, ולא כל שכן בסביבת אדמותיהם של העותרים. הקושי מתעצם בהתחשב בכך שחלק מהחומרים שהוגשו על-ידי העותרים תיעדו רעולי פנים בפעולתם. בדומה לכך, נמנו פעולות שנועדו לשפר את אכיפתם של צווי הגבלה, אך שוב ללא התייחסות לעניינם הקונקרטי של העותרים, שעה שהמדינה מסרבת להוציא צווי הגבלה בעניינו של שרביט או של אנשים אחרים הפועלים עמו.

78. העולה מן המקובץ הוא כי "תכניות וכוונות לחוד ותוצאות לחוד, והתוצאות אינן מלמדות על הצלחה בתחום האכיפה" (עניין מוראר, בעמ' 876).

79. בנקודה זו יש להטעים: לא ניתן להסתפק בהפנייתם של העותרים פעם אחר פעם להגיש תלונה משטרה. מבלי להקל ראש בחשיבות הנודעת להגשת תלונה, זה מכבר נקבע כי השמירה על הסדר הציבורי באזור היא בראש ובראשונה אחריותו של המפקד הצבאי, והוא מחויב לעשות כן גם מבלי שהתושבים המוגנים הגישו תלונה על כך שמתנכלים להם (ראו: עניין אל נתאשה, בעמ' 363). למותר לציין כי אלה הם פני הדברים אף בהתאם למצב המשפטי החל בתחומי המדינה, כאשר סעיף 59 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 מורה כי "נודע למשטרה על ביצוע עבירה, אם על פי תלונה ואם בכל דרך אחרת, תפתח בחקירה" (ראו גם: ע"פ 7014/06 מדינת ישראל נ' לימור, פסקה 50 (4.9.2007)). ואמנם, העותרים הדגישו חזור והדגש כי עתירתם אינה מכוונת במישרין לאכיפה פלילית של הדין כלפי ישראלים. העותרים הבהירו היטב כי אכיפה פלילית היא מאוחרת לביצוע מעשי עבירה, ואילו הסעדים שביקשו ממוקדים בחובה לאפשר להם לחיות את חייהם בצורה תקינה, כלומר: בהווה, בשגרת היומיום. עניינם אינו נסב על ענישה לאחר מעשה, אלא בראש ובראשונה במניעה אפקטיבית של המעשים מראש.

80. אכן, המדינה אינה יכולה להתמקד בהפניית העותרים להגשת תלונות למשטרה מבלי לנקוט פעולות אפקטיביות במישורים משלימים. העותרים מעוניינים שהמדינה תבטיח את הסדר הציבורי באדמות שבהן הם מתגוררים ועובדים, באופן שיאפשר להם לנהל שגרת חיים תקינה, שקטה ובטוחה. כאשר מדובר בתושבים מוגנים בשטח הנתון לתפיסה לוחמתית, החובה לעשות כן רובצת קודם כול לפתחם של גורמי הצבא.

81. ראוי להוסיף ולהבהיר כי חלוקת הסמכויות בין צה"ל למשטרה בכל הנוגע לאכיפת הדין כלפי ישראלים באזור, בהתאם למסקנותיו של דו"ח ועדת שמגר, אינה מפקיעה את אחריותו הבסיסית של המפקד הצבאי לדאוג לשלומם של התושבים המוגנים ואינה גורעת כמלוא הנימה מחובתו לשמור על הסדר הציבורי באזור. פעילותה של המשטרה באזור נעשית מטעם גורמי הצבא, ולא במקומם. כך גם נוסחו הדברים בתצהיר התשובה מטעם המדינה –

> "התפיסה שאומצה בהקשר זה היא כי מבלי לגרוע מסמכויותיו ומחובותיו של המפקד הצבאי כחליף הריבון באזור, משטרת ישראל היא הגורם האחראי, מטעם המפקד הצבאי, על הטיפול באירועי הפרת חוק וסדר מצד ישראלים, מראשיתם ועד סופם, ואילו כוחות צה"ל

> נדרשים לטפל ב׳מעטפת׳׳ (שם, בפסקה 23, ההדגשות הוספו).

המדינה המשיכה והסבירה כי סמכותם של שוטרי המשטרה המוצבים באזור מעוגנת בתחיקת הביטחון. בכך היא צודקת. סעיף 1 לצו בדבר הוראת ביטחון [נוסח משולב] (יהודה והשומרון) (מס׳ 1651), התש״ע-2009 מגדיר ״כוחות משטרה״ כך: ״שוטרים וקצינים במשטרת ישראל, שהועמדו תחת פיקוד מפקד כוחות צה״ל באזור. לענין זה, רואים כל שוטר וכל קצין ממשטרת ישראל המופעל באזור בידי רשויות משטרת ישראל, כמי שהועמד תחת פיקוד מפקד כוחות צה״ל באזור״. המסקנה העולה מכך היא שהמפקד הצבאי נותר בעל האחריות העליונה בכל הנוגע לשמירה על הסדר הציבורי ולאכיפת החוק באזור. המפקד הצבאי אינו מתפרק מסמכויותיו ומחובותיו לפי הדין הבינלאומי והמשפט הישראלי כאחד. ההפך הוא הנכון: עליו לוודא כי כוחות המשטרה הפועלים תחת פיקודו מבצעים את מלאכתם נאמנה. בהתאם לכך, המפקד הצבאי הוא הכתובת לטענותיהם של העותרים (גם אם ברמה המעשית הייתה עשויה לצמוח תועלת מצירופה של המשטרה כמשיבה להליך).

המישור האופרטיבי: צעדים נוספים שעל המדינה לנקוט

82. בנקודה זו ראוי להזכיר את הקביעה השגורה בפסיקה לפיה במקרה הרגיל אין צורך בכך שבית משפט זה בשבתו כבית משפט גבוה לצדק יצהיר בפסק דין שהמשיבים מחויבים לקיים את החוק:

> ״הצהרה כזאת, האומרת את המובן מאליו, מיותרת לחלוטין. וכי המשיבים טוענים שהם פטורים מעולו של החוק? וכי העותרים סבורים שהצהרה של בית המשפט כי יש לקיים את החוק תוסיף לחוק תוקף או משקל? בית המשפט אינו נותן הצהרות מעין אלה, שאין בהן צורך, תועלת או כבוד״ (עניין לנדאו, בעמ׳ 412. ראו גם: בג״ץ 551/99 שקם בע״מ נ׳ מנהל המכס ומע״מ, פ״ד נד(1) 112, 125 (2000) (להלן: עניין שקם)).

בהתאם לכך, הצו על-תנאי בהליך זה התמקד בהיבטים שלהם משמעות מעשית-אופרטיבית, ונוכח כל האמור לעיל אני סבורה כי יש מקום להפוך אותו למוחלט כך שהמדינה תהיה חייבת –

א. לנקוט צעדים אפקטיביים לצורך הגנה על ביטחונם ורכושם של העותרים במקרקעין מושא העתירה, ובכלל זה לעשות שימוש בסמכויות להרחקת שרביט מהמקרקעין.

ב. לנקוט צעדים אפקטיביים שיבטיחו כי שרביט או מי מטעמו לא יחרגו מהשטח שהוגדר בהסכם ההרשאה לרעייה בעת שהם רועים עדרים, ובכלל זה ליידע את כלל הגורמים הרלוונטיים מהם גבולות השטח האמור, על מנת שניתן יהיה לאכוף חריגה ממנו.

ג. לפעול להבטיח את גישתם של העותרים למקרקעין מושא העתירה ואת יכולתם לעבד אותם באופן שוטף בכלל, ובכלל זה לאפשר לעותרים לעבור בשער שהוצב בשטח בהתאם להסדרים שיקבעו או להעתיקו למיקום אחר.

83. קודם לעריכתו של דיון בשלושת הראשים של הצו על-תנאי יובהר כי כידוע, בית משפט זה אינו נוטה להתערב בסדרי עדיפויות באכיפה. כך נקבע לא אחת:

> "הלכה מושרשת היא כי בית המשפט לא יתערב על נקלה בשיקול דעתן של הרשויות המוסמכות בקביעת מדיניות אכיפת החוק שגיבשו, ובסדרי העדיפות שנקבעו לצורך כך. הביקורת השיפוטית מצטמצמת, בדרך כלל, למצבים בהם הוכחה התנערות מלאה, או הימנעות בלתי סבירה מאכיפת החוק, או כאשר סדרי העדיפות שעיצבו הרשויות נגועים בחוסר סבירות קיצוני, או בפגם אחר שנתגלע בחוקיותם" (בג"ץ 6243/08 התנועה לשמירת אדמות הלאום נ' שר הבטחון, פסקה 24 (2.12.2010). ראו גם: עע"ם 2847/13 איסמעילוף נ' ראש ממשלת ישראל, פסקה 8 (23.3.2016); בג"ץ 8912/16 רגבים נ' שר הביטחון, פסקאות 11-12 (4.11.2018)).

קביעות ברורות אלה עומדות בעינן. אכן, לא נעלם מעינינו הקושי במתן סעד בנסיבות מעין אלו (ראו והשוו: בג"ץ 53/96 תשלובת ח. אלוני בע"מ נ' שר התעשייה והמסחר, פ"ד נב(2) 1, 11 (1998) (להלן: עניין אלוני); עניין מוראר, בעמ' 875). אולם, למרבה הצער, התשתית העובדתית שנפרסה בפנינו מלמדת כי המקרה דנן נופל במובהק לגדרו של החריג לכלל. אוזלת היד שגילתה המדינה באכיפת החוק באדמותיהם של העותרים מלמדת הלכה למעשה על זניחת תפקידה ומלאכתה לעשות כן ועל השלמה עם הפרות חוזרות ונשנות של הסדר הציבורי באזור. מצב דברים חמור זה מחייב את התערבותנו.

84. כפי שנקבע זה מכבר, "ההימנעות מלממש ולהגשים חוק קיים ומחייב, אינה מדיניות ואינה יכולה להיות מדיניות, מכל בחינה שהיא; היא רק גורמת לדימורליזציה ביחסי השלטון והאזרח, וגוררת אחריה פריקת עול של כל חוקי המדינה" (בג"ץ 295/65 אופנהימר נ' שר הפנים והבריאות, פ"ד כ(1) 309, 328 (1966), ההדגשה במקור. ראו גם: עניין אלוני, בעמ' 10-11). ועוד יש להזכיר לצד חובתם של הפרט ושל רשויות השלטון לפעול על-פי חוק, "מרכיב מרכזי נוסף של שלטון החוק, הוא ידיעתו של מפר החוק, כי בעשותו כן צפוי הוא לסנקציה מאורגנת של החברה. אכן, שלטון החוק מחייב שוויוניות והיעדר שרירותיות באכיפתו, שאחרת ייעשה החוק פלסתר, ייפגע אמון הציבור בשלטון ותישחק ההרתעה מפני אפשרות הפרתו" (בג"ץ 1027/04 פורום הערים העצמאיות נ' מועצת מקרקעי ישראל, פסקה 51 לפסק דינה של השופטת ע' ארבל (9.6.2011)).

85. המוקד הוא אפוא בחובתה של המדינה לעשות שימוש בשלל האמצעים החוקיים המסורים לרשויות לצורך הגנה על ביטחונם ועל קניינם של העותרים. למען הסר ספק אין לראות במימוש הצווים שפורטו משום מיצוי מלא של הצורך להוסיף ולשקול את הדרוש לצורך מתן מענה עדכני לצרכים העולים בהתאם למצב בשטח. לצד זאת, אבהיר את הדברים בכל הנוגע לכל אחד ואחד מראשיו של הצו על-תנאי שמקבל כעת משמעות אופרטיבית בצו מוחלט.

הראש הראשון: צעדים אפקטיביים להגנת העותרים והרחקתו של שרביט מאדמותיהם

86. כפי שצוין לעיל, להלכה המדינה אינה חולקת על חובתה להגן על העותרים מפני התנכלויות ולשמור על ביטחונם האישי ועל קניינם. על רקע זה, הדגש של הצו המוחלט מושם בנקיטת צעדים אפקטיביים. צעדים אפקטיביים הם כאלה שניתן יהיה לראות את תוצאותיהם החיוביות בשטח, במבחן המציאות, ושצפויה להיות להם השפעה מוחשית על מצבם של העותרים באדמותיהם, כפי שהוסבר במקרה אחר: "על הרשויות לנקוט אמצעים ראויים לאכיפת החוק, אמצעים ממשיים הניכרים לעין, אמצעים שניתן לתארם, לכמתם ולנתחם" (עניין אלוני, בעמ' 11).

87. במסגרת ההליך המדינה הדגישה כי חובתה להבטיח את הסדר הציבורי ואת שלומם של העותרים היא בעלת אופי יחסי, ולא קטגורי או מוחלט. במישור העקרוני יש יסוד לטענה זו. כפי שנפסק בעבר: "בידי הרשויות המוסמכות מופקדים המשאבים הנדרשים לאכיפת החוק. משאבים אלה לעולם אינם מספיקים לצורך אכיפה מלאה של

כל החוקים. לכן, שומה על הרשויות המוסמכות לכלכל את צעדי האכיפה במסגרת המשאבים, בהתאם למדיניות אכיפה ולפי סדרי עדיפות המשתנים עם הנסיבות" (עניין שקם, בעמ' 125). אולם, לצד האמור הובהר עוד כי "גם אם קיימים סדרי עדיפויות מוצדקים, אסור שהללו יהוו – ולוא בלי משים ושלא במכוון – כסות להפקרות" (בג"ץ 5377/09 רגבים נ' שר הבטחון, פסקה יב לפסק דינו של השופט א' רובינשטיין (10.8.2011)). אכן, "הדין מחייב את המדינה שלא לנהוג בגרירת רגליים מתמשכת בנסיבות בהן עליה לפעול לאכיפת החוק במיוחד כך כשהיא עצמה אינה חולקת על חובתה זו" (בג"ץ 8887/06 אל-נאבות נ' שר הביטחון, פסקה 16 (2.8.2011)).

88. בהקשר זה יש להזכיר את העקרונות שהותוו בעניין מוראר בכל הנוגע לאכיפת הדין באזור, אשר כוחם יפה גם ביחס לעניינם של העותרים כאן:

> "ראשית, יש לפעול להבטחת ביטחונם של החקלאים הפלסטינים המגיעים לעבודה החקלאית. וככל שהדבר נדרש, להגן עליהם בעת שמתבצעת העבודה החקלאית. את ההגנה על החקלאים הפלסטינים יש לפרוש תוך מינימום הפרעה לעבודה החקלאית. שנית, יש ליתן הנחיות ברורות וחד-משמעיות לכוחות הפועלים בשטח כיצד לנהוג כדי לא למנוע מהתושבים הזכאים לכך גישה לאדמותיהם, אלא בהתקיים בסיס לכך בדין. שלישית, יש להקצות כוחות על מנת להגן על קניינם של התושבים הפלסטינים. רביעית, יש לבחון את התלונות המועלות על ידי התושבים הפלסטינים לגופן ולמצות את החקירה בהקדם האפשרי. יש לפתוח לאלתר בחקירות עת מתקבל מידע בדבר מעשה התנכלות ואף ליזום סיורים מטעם כוחות הצבא והביטחון שתכליתם לגלות מעשים כאלה... יש לשכלל את מנגנוני האכיפה – החקירה וההעמדה לדין. על המשיבים לפעול באופן עצמאי על מנת לאתר את מפירי החוק, למצות עמם את הדין, ולשקול אלו אמצעים ניתן לנקוט על מנת שהפרות החוק הבוטות לא יישנו" (שם, בעמ' 876).

המדינה מחויבת אפוא ליישומם של עקרונות אלה אף במרחב מושא העתירה הנוכחית, ועליה להקפיד שאלו ינחו את פעולתה בכל עת. המדינה נדרשת לנקוט באמצעים העומדים לרשותה לצורך הגנה על זכותם של העותרים לחיים ולשלמות הגוף, כמו גם על זכות הקניין שלהם. כפי שהובהר, עד כה הדבר לא נעשה ברמה הנדרשת. נוכח התוצאות העגומות שנפרסו בפנינו, המשמעות המעשית של דברים היא שמכאן ואילך המדינה צריכה לעשות יותר מכפי שעשתה, תוך שימוש בסל הכלים הרחב העומד לרשותה לשם כך.

89. ההגנה על העותרים צריך שתיעשה הן בהיבטים מניעתיים הממוקדים בפעולה מראש לצורך "הקדמת תרופה למכה", הן בזמן אמת, עם קבלת מידע על אירוע (כאשר יודגש כי בהקשרים מן הסוג הנדון זמן התגובה לאחר קבלתו של דיווח עשוי להיות קריטי ויש לשאוף לקצרו ככל הניתן), והן בדיעבד באמצעות חקירה ומיצוי הדין עם המעורבים. על המדינה לגלות יוזמה ולפעול אקטיבית, בשקידה ראויה ובחריצות, למיגור תופעות של אלימות, התנכלות ופגיעה בזכויות.

90. מעבר לאמור, יש להבהיר כי מבחינות מסוימות המקרה הנוכחי הוא פשוט יחסית מהיבט ההיערכות לאכיפת הדין, וזאת מאחר שהגורמים הדומיננטיים בהתנכלות כלפי העותרים ידועים לכול. יש להטעים כי שרביט, שטענות רבות של העותרים נסבו על מעשיו באופן אישי, צורף בעצמו כמשיב לעתירה, היה מיוצג וטענותיו בכתב ובעל-פה נשמעו מפי בא-כוחו.

91. בנקודה זו יוטעם כי לא ניתן לקבל את עמדת המדינה לפיה "בידי החטיבה לא קיימים כלים הרתעתיים נוספים כלפי [שרביט]" (פסקה 58 לתצהיר התשובה). גישה זו כמוה כהרמת ידיים בפני פריעת חוק. אין כל בסיס לטענה שאין עוד מה לעשות. לא אלמן ישראל. בידיו של המפקד הצבאי סמכויות רבות, שבהן הוא יכול לעשות שימוש לצורך התמודדות עם התנכלות חוזרת ונשנית מצדו של גורם מוכר, שרבים ממעשיו ידועים ומתועדים.

92. עוד יוזכר כי החווה עודנה פועלת חרף צווי ההריסה התלויים והעומדים בעניינה זה שנים "כאבן שאין לה הופכין". עתירה מינהלית שהוגשה בעניין התקבלה באופן חלקי כבר ביום 22.12.2024, ונקבע כי המדינה לא נימקה את אי-ביצועם של צווי ההריסה (עת"ם 10364-09-24, השופט א' אברבנאל). אף בפנינו, במסגרת התגובה המקדמית המדינה הצהירה כי בכוונתה לפעול נגד הבינוי הבלתי חוקי בחווה, הגם שהוסיפה וציינה בכלליות כי הדרג המדיני הורה לבחון את אפשרות הסדרתו. בהמשך ההתדיינות, ובכלל זה בתצהיר התשובה – לא נמסרה כל התייחסות עדכנית לכך. סוגיה זו אינה מונחת בפנינו במישרין לצורך מתן סעד קונקרטי (והדבר אף לא התבקש בעתירה). אולם יש בדברים כדי להמחיש את הקושי הרב הטמון בטענה לפיה אין בידי המדינה עוד כלים שביכולתה להפעיל כלפי שרביט – טענה שטוב היה אלמלא הועלתה.

93. לנוכח האמור ובהמשך לצו הביניים שניתן בהליך – יש להורות למדינה, בצו מוחלט, לפעול להרחקת שרביט משטחי המגורים של העותרים ומהאדמות המעובדות על-ידם.

94. ראוי להזכיר כי לאחר שניתן צו הביניים בהליך הנוכחי, ביום 1.4.2026 המדינה הגישה הודעת עדכון וציינה כי לצורך הרחקה ממקרקעין עומדים לרשותו של המפקד הצבאי מספר כלים משפטיים, ובהם צווי הגבלה ופיקוח וכן צווי סגירת שטח כלפי אוכלוסייה מסוימת. המדינה הסבירה כי צו הגבלה הוא פרסונלי באופיו ומכונן עבירה פלילית בשל הפרתו, וכי יש לתתו מטעמי ביטחון החלטיים. לעומת זאת, כך צוין, צו סגירת שטח פועל כלפי ציבור בלתי מסוים בהתאם לקבוצות שנמנו בו או הוחרגו ממנו, ומכונן אף הוא עבירה פלילית במקרה של הפרה. באותה עת, בשים לב לנוסחו של צו הביניים המדינה סברה כי האמצעי המתאים הוא הוצאת צווי סגירת שטח, ואלה עומדים בתוקפם עד ליום 31.12.2026.

95. לא לנו לבחור בין הנתיבים השונים שבהם ניתן ללכת. עניין זה מסור לשיקול דעתו של המפקד הצבאי. חזקה על גורמי הצבא כי יבחרו באמצעי הנכון על סמך הניסיון הרב שבידיהם, לרבות הניסיון שהצטבר בשטח לאחר הוצאתו של צו הביניים בהליך זה. במסגרת בחירתו של האמצעי המתאים בנסיבות העניין, על המדינה לשקול אף את היכולת לאכוף באופן אפקטיבי את הוראות הצו שיוציא המפקד הצבאי, לרבות האפשרות לנקוט הליכים פליליים במקרים של הפרה, ככל שיהיו. יוטעם כי ככל שיוצא צו סגירת שטח בפני ישראלים, בדומה לזה שעומד בתוקפו כיום ביחס למרבית השטח – יש להימנע מלעשות בו שימוש להרחקת אנשים שהם בבחינת מוזמנים של העותרים ומסייעים להם בעיבוד אדמותיהם.

96. מובהר בזאת, והדבר אמור להיות מובן מאליו, כי ככל שבידי המדינה מידע על כל אדם אחר שידיו רב לו במעשי התנכלות ופריעת חוק במרחב – עליה לפעול בנחרצות גם כלפיו. כמו כן, ככל שמדובר בציבור בלתי מסוים של אנשים המעורבים באירועים – על המדינה לעשות שימוש בכלים מתאימים שלהם תחולה רחבה יותר. עוד יצוין כי המדינה נדרשת לשקול את הצורך בשימוש מקביל באמצעים שונים, כדוגמת צווי הגבלה אישיים לצד צו סגירה בעל תחולה רחבה יותר, ככל שהדבר דרוש. כפי שכבר צוין, לא לנו לקבוע מהו האמצעי המתאים, אך יודגש כי על משיבי המדינה מוטלת החובה להפעיל אמצעים אפקטיביים.

97. כך או אחרת, הצווים שיוצאו בהתאם לפסק דיננו צריכים להיאכף באופן אפקטיבי, יעיל ומתמשך. כמו כן, יש לבחון את התועלת הגלומה בהם מעת לעת ובמידת הצורך להוסיף ולהפעיל אמצעים משלימים. ההתדיינות בתיק לימדה שהוצאתו של צו הסגירה הייתה בעלת השפעה תחומה בזמן, עת נמסר לנו על-ידי העותרים עצמם כי חל שינוי ממשי בשטח בתקופה מסוימת. מכל מקום, המדינה מחויבת להוסיף ולעקוב אחר האפקטיביות הנמשכת של כל אמצעי שייבחר.

98. טרם סיומו של חלק זה יצוין כי הגם שכאמור אכיפת הדין אינה מותנית בהגשת תלונה ורשויות המדינה מחויבות לשמור על הסדר הציבורי גם בלעדיה – נודעת תועלת מעשית רבה להתמדתם של העותרים בדיווח ובתיעוד. אלה יכולים לסייע הן בהתערבות בזמן אמת והן בבדיקת האירוע בדיעבד – וטוב יעשו העותרים אם יוסיפו לעשות כן.

הראש השני: אכיפת רעייה בלתי מותרת החורגת מגבולותיו של הסכם ההרשאה

99. ההתדיינות בהליך העלתה כי רעיית בעלי חיים במרחב מושא העתירה היא מוקד מתמיד של חיכוך. רעיה בלתי מבוקרת חוזרת ומביאה לקרבה בלתי רצויה בין תושבים מוגנים לבין שרביט וישראלים אחרים מהחווה, שתועדו לא אחת רועים את עדריהם באדמות העותרים. התופעה פורעת את הסדר הציבורי באזור ולמרבה הצער גוררת עמה גם אירועי אלימות. מעבר לכך, הכנסת עדרים בלתי מורשית לחלקות חקלאיות גורמת באופן ישיר וחמור לפגיעה בתוצרת חקלאית, לאבדן יבולים ולהרס של תשתיות ורכוש. עדר של צאן או בקר בשדה חקלאי מעובד כמוהו כפיל בחנות חרסינה. מלבד הנזקים עצמם, זוהי הסגת גבול הפוגעת בזכויות קניין וביכולת הפרנסה של העותרים, ואין להשלים עמה.

100. הקושי במצב הדברים שהתגלה מתחדד ביתר שאת על רקע ההבהרות שנמסרו על-ידי המדינה לפיהן לא קיימת חפיפה בין הקרקעות שהוקצו לשרביט במסגרת הסכם ההרשאה לרעייה לבין האדמות מושא העתירה. בהיעדר חפיפה כאמור, בשום נסיבות לא אמור להיווצר מצב שבו עדריו של שרביט רועים באדמותיהם של העותרים. דא עקא, מההתדיינות עולה כי הדבר אכן קורה, ולא במקרים חריגים בלבד.

101. לנוכח האמור, יש לעשות את הצו על-תנאי למוחלט גם בראשו השני, ולהורות למדינה לנקוט צעדים אפקטיביים שיבטיחו כי שרביט או מי מטעמו הפועלים בהתאם להסכם ההרשאה לרעייה לא יחרגו מהשטח שהוגדר באותו הסכם. בהמשך לכך, על

המדינה לחתור לכך שכלל הגורמים הרלוונטיים ייודעו בדבר גבולות השטח המותר לרעייה – ובהם כוחות הצבא באזור – על מנת שאלה יוכלו לאכוף חריגה מהם ולמנוע הסגת גבול.

102. יש להוסיף כי המדינה טענה בפנינו שסעד מסוג זה אינו נדרש, אולם התשתית הראייתית שהניחו העותרים כוללת תיעוד של עדרים רועים בחצרות של בתי מגורים ובאדמות חקלאיות מעובדות – מקומות שהם, ללא ספק, מחוץ לתחומים המותרים לרעייה. עוד יובהר: בשונה מטענות שנשמעו בפנינו, אין מדובר כלל בסעד המכוון לאכיפת זכויות במישור הדין האזרחי. המפקד הצבאי אינו נדרש להתערב ביחסים החוזיים שבין ההסתדרות הציונית העולמית לבין שרביט, ופעולתו אינה נוגעת כלל לשאלות שעשויות לעלות בהקשרים של המשפט הפרטי, כדוגמת הפרת חוזה. בהקשר הנוכחי מדובר באחד הביטויים של חובתו להבטיח את הסדר הציבורי באזור ולשמור על זכויותיהם של התושבים המוגנים.

103. במאמר מוסגר יצוין כי הנושא של רעייה בלתי מותרת באזור נדון אף בהליכים אחרים המעוררים סוגיות בעלות זיקה לענייננו. כך למשל, בהליך אחד המדינה מסרה לאחרונה כי המפות של השטחים שעליהם נסב הסכם ההרשאה לרעייה באותו עניין הועברו לאגף המבצעים בחטיבה המרחבית ולדרגי השטח בפלוגה הרלוונטית (ראו: הודעה מיום 14.10.2026 בבג"ץ 46717-11-24). העובדה שהדבר נעשה באזור מסוים מלמדת כי ניתן לפעול באופן דומה גם בענייננו. כמו כן, בהליך אחר המדינה מסרה כי נשקלה האפשרות לעשות שימוש בסמכויות לתפיסת טובין שלא לצורך ניהול הליך פלילי בנסיבות של רעייה בשטחים סגורים (ראו: הודעה מיום 12.8.2026 בבג"ץ 8201/20). בהודעתה האמורה המדינה ציינה כי מדובר בסמכות חדשה יחסית וכי המדיניות בהקשר זה היא לעשות שימוש בסמכות אגב אכיפה של בנייה בלתי חוקית באזור ובהתאם לדרישה מבצעית. לא נשמעו בפנינו טענות בנושא, ועל כן לא נידרש לכך בפירוט. אולם הדבר מלמד פעם נוספת כי מגוון הכלים המסורים בידיו של המפקד הצבאי הוא רחב ביותר – ועליו לפעול בהתאם.

הראש השלישי: הבטחת גישתם של העותרים לאדמותיהם החקלאיות

104. בהתאם לראש השלישי של הצו המוחלט על המדינה לפעול להבטחת גישתם של העותרים לאדמותיהם ואת יכולתם לעבד אותן באופן שוטף. ראוי לציין כי במידה רבה, ראש זה של הצו אינו עומד בפני עצמו, והוא קשור באופן הדוק לראש הראשון שעניינו

בסוגיית השמירה על הסדר הציבורי במרחב מושא העתירה באופן כללי. במצב שבו העותרים חשופים לפגיעה ולאלימות באופן תדיר ומתמשך, ממילא אין הם חופשיים להסתובב באדמותיהם ולבצע בהן עבודה חקלאית. כפי שהוסבר בהרחבה, ההתנכלות האלימה באזור מתרחשת הן בשטחי מחיה ומגורים והן בשטחים חקלאיים שעיבודם נמנע הלכה למעשה.

105. ניתן לחזור ולהזכיר כי הקביעות בעניין מוראר שצוטטו לעיל (בפסקה 88) נסבו במידה רבה על יכולתם של העותרים באותו מקרה לעבוד את אדמתם. כך גם כאן. אם כן, כאז כן עתה: המדינה נדרשת להבטיח את ביטחונם של תושבים מוגנים המבקשים לעבד את אדמתם ולהגן עליהם מפני אלימות והתנכלות, תוך הפרעה מינימלית לעבודה החקלאית עצמה.

106. יוזכר כי במהלך ההתדיינות בעתירה ידענו גם ימים טובים יותר, כאשר בסמוך לאחר מתן צו הביניים והוצאת צווי הסגירה העותרים העידו על שינוי לטובה. אולם, אלה היו בני חלוף. בהחלטתנו מיום 3.6.2026 צוין, בהתאם לטענות שהוצגו לנו, "כי האדמות שאליהן חזרו העותרים ניזוקו קשות לאורך תקופה ארוכה, וכי כדי להשיב את פעילותם החקלאית על כנה העותרים זקוקים ל'אופק', כלומר ליציבות שתאפשר עיבוד נמשך של הקרקע". לא בכדי הצו המוחלט מחייב את המדינה להבטיח את יכולתם של העותרים לעבד את אדמותיהם באופן שוטף.

107. בהקשר זה ראוי להתייחס לטענות שנשמעו בעניינה של חלקה 7, שאותה כזכור המדינה סגרה בצו בפני כל אדם. העותרים הלינו בפנינו על כך וטענו כי מדובר בחלקה גדולה מאד שחלק מסוים ממנה מעובד על-ידם. לטענת המדינה, סגירת השטח בפני כל אדם – לרבות בפני העותרים – נעשתה מאחר שחלק מאותה חלקה רשום כרכוש ממשלתי. עם זאת, בדיון בפנינו הובהר כי סגירתה של החלקה כולה בפני כל אדם לא נעשתה לצורך הגנה על קניין המדינה, כי אם לצורך הרחקתו שרביט ומי מטעמו מהמקום בהתאם לצו הביניים. דווקא על רקע זה בולטת העובדה שלא הוצג בפנינו כל טעם ענייני להרחקתם של העותרים מהשטח האמור. מבלי להידרש לטענות שהועלו בנושא הקנייני, המדינה לא כפרה בכך שחלק מהעותרים מעבדים בפועל אדמות הכלולות בחלקה 7. כפי שנקבע זה מכבר, אין מקום למנוע מתושבים מוגנים גישה לאדמותיהם החקלאיות לצורך הגנה עליהם עצמם מפני אלימות והתנכלות (ראו: עניין מוראר, 870-872), והוא הדין אף בענייננו. על כן, צו הסגירה בפני כל אדם ביחס לחלקה 7 אינו יכול להישאר על כנו במתכונתו הנוכחית, ועל המדינה לאפשר לעותרים גישה לאותן אדמות בחלקה זו

המעובדות על-ידם. זאת, מבלי לגרוע מהחובה להרחיק את שרביט מאדמות אלה בהתאם לראש הראשון של הצו המוחלט, כאמור לעיל.

108. מעבר להיבטים הכלליים שנדונו עד כה, בנסיבות העניין סוגיית הגישה לאדמות החקלאיות ממוקדת גם בנקודה בעלת אופי מעשי: מיקומו של שער שהוצב בדרך הגישה של העותרים לאדמותיהם (למצער, לחלק מהחלקות). העותרים טענו כי השער הוצב על-ידי שרביט באופן פיראטי, ואילו המדינה מצדה אישרה בפנינו כי הדבר לא נעשה על-ידי כוחות הביטחון אלא על-ידי גורמים עלומים במועד בלתי ידוע. לצד זאת, היא הוסיפה שגורמי הצבא אימצו את השער "בשתי ידיים" והחליטו להותירו במקומו משיקולי ביטחון. עוד יצוין כי ההחלטה על הותרת השער במקומו עמדה בתוקפה עד ליום 1.7.2026, ולא נמסר עדכון על הארכתה.

109. על רקע האמור יש לעמוד על השתלשלות העניינים המוקשית שהובילה למצב הנוכחי. מלכתחילה השער הוצב בשטח ללא כל אישור מטעם גורם מוסמך וללא ידיעתם של גורמי הצבא. המהלך חסם לחלוטין את אפשרות המעבר ברכב לחלק ניכר מהאדמות החקלאיות המעובדות על-ידי העותרים באופן שהשליך במישרין על זכויותיהם. החסימה פגעה ביכולתם המעשית לעבד את אדמותיהם. ראוי להבהיר כי הגם שמעבר רגלי בשער עדיין התאפשר, כפי שחזרה והדגישה המדינה – הדבר הוא בבחינת "לעג לרש", שהרי מעבר רגלי הוא בעל תועלת מוגבלת למדי כשיש צורך בעיבוד חקלאי בהיקף משמעותי. לא למותר להזכיר כי רק בחלוף כמעט שנתיים מהצבת השער בפועל נחתם צו כתוב המורה על סגירת הדרך (ביום 2.9.2025, בפועל שלושה ימים קודם להגשתה של התגובה המקדמית).

110. התנהלות מסוג זה לא ניתן לקבל. כפי שנקבע בעבר בהקשרים אחרים, מינהל תקין אינו יכול לאפשר מצב של "נעשה ונשמע", דהיינו: קודם כול יבוצעו פעולות בשטח, ולאחר מכן ייבחנו תוצאותיהן ושאלת עמידתן בתנאי הדין (ראו למשל: בג"ץ 49063-12-25 ירון נ' משטרת ישראל, פסקה 28 (14.5.2026)). זהו היפוך היוצרות. בית משפט זה עמד על הקושי הטמון בקבלת החלטה לסגור דרך בעל-פה סגירת קבע ולעגנה בכתב רק בהמשך, כאשר הדבר נעשה על-ידי כוחות הביטחון (ראו: בג"ץ 2150/07 אבו צפייה נ' שר הביטחון, פ"ד סג(3) 331, 378-379 (2009)). בהשוואה לנסיבות מעין אלו, למקרה דנן נודעת חומרה יתרה בהתחשב בעובדה שהשער החוסם כלל לא הוצב על-ידי הצבא, אלא על-ידי גורמים שזהותם אינה ידועה.

111. המדינה טענה בפנינו כי קודם לקבלת ההחלטה המאוחרת להותיר את השער על כנו נבחנו חלופות שונות, שנדחו. אולם, וזה עיקר, הדבר נעשה זמן רב לאחר הצבת השער במקום וחסימת הדרך בפועל בפני העותרים. ספק רב אם במצב דברים זה ניתן לשקול "בלב פתוח ובנפש חפצה" חלופות שונות, והדבר מקרין במישרין אף על שאלת המידתיות של החסימה. לא למותר לציין כי הטענה בדבר קיומן של דרכים חלופיות נותרה ערטילאית. דרכים כאלה לא הוצגו בפני העותרים, ובנסיבות אלה לא ניתן לבחון אותן כפתרון מספק עבורם. על רקע זה, בעת הנוכחית המדינה נדרשת, לכל הפחות, לאפשר לעותרים מעבר יומי קבוע דרך השער. למדינה נתון כמובן שיקול דעת רחב לבחור בחלופות אחרות, לרבות העתקת מיקומו של השער ממרכז השטח מושא העתירה לשוליו, באופן שלא ימנע מהעותרים לגשת לאדמותיהם.

עדכונים אחרונים

112. לאחר שהושלמה מלאכת כתיבתו של פסק הדין, ביום 3.11.2026 העותרים הגישו הודעה מעדכנת נוספת מטעמם. ההודעה פירטה אירועים עדכניים שבהם לפי הנטען שרביט נכנס שוב ושוב למקרקעין שנסגרו בצו, הטיל על העותרים אימה, פגע ברכושם ומנע מהם לעבד את אדמותיהם בימים חשובים של העונה החקלאית – תקופת החריש והזריעה. הם הוסיפו כי בחלק מהמקרים הדבר נעשה בנוכחות כוחות הצבא, וכי מבחינתם צווי הסגירה אינם נאכפים בשטח ואינם משיגים את תכליתם. אם כן – דפוס האירועים מוכר; זהות המשתתפים ידועה; המעשים חוזרים ונשנים – אין כל חדש תחת השמש.

113. בתגובת המדינה לכך מיום 8.11.2026 צוין כי בעקבות האירועים שתיארו העותרים, ומבלי להידרש לפרטיהם המדויקים, הוחלט לערוך חריש מתואם באדמות באזור. הנחתנו כי כך אכן ייעשה בעת הקרובה. לצד זאת, לא היה בעמדת המדינה כדי להסיר את החשש שהקשיים שעליהם הצבענו עודם נמשכים.

לפני חתימה

114. לא ניתן לסיים מבלי לשוב ולהזכיר כי על הפרק עומדות זכויותיהם הבסיסיות ביותר של תושבים מוגנים המבקשים לקיים את שגרת חייהם בשלום ובביטחון – להתגורר בבתיהם ולעבוד את אדמתם מבלי לחסות בצלה של אלימות מתמדת. התמונה שהצטיירה לפנינו מלמדת כי זה תקופה ארוכה הם אינם יכולים לעשות כן. מדובר במצב

דברים בלתי נסבל ועל רשויות המדינה לפעול להגנתם באופן תקיף ונחרץ, בכל מישורי הדין. ניתן להצטער על הצורך בצווים שיפוטיים לשם כך. בעת האחרונה טענות דומות במהותן מובאות לפתחו של בית משפט זה חדשות לבקרים ודומה כי מתנהלים בנושא הליכים רבים, רבים מדי (כפי שצוין גם בהחלטה שניתנה בבג"ץ 45184-08-26 עבאד נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פסקאות 19-20 (6.9.2026)). יש לקוות כי פסק דיננו זה ישמש "קריאת השכמה" לכל הנוגעים בדבר. מחובתן של הרשויות ושל נושאי התפקידים בהן לפעול באופן יזום ולעשות כל שלאל ידם כדי להיאבק בתופעות מכוערות של התנכלות ופגיעה בזכויות תושבים מוגנים באזור. זו העת לפעול.

115. כמו כן, יש להעיר כי הגם שהסעדים המבוקשים בהליך התמקדו בהגנה על העותרים בחיי היומיום שלהם ולא באכיפה פלילית כלפי מי שמפרים את הדין, לא ניתן לסיים מבלי להצביע על הקשיים הכרוכים בכך שפעילות המשטרה בהקשר הנוכחי לא ניכרה כלל ועיקר. מבלי שיש בידינו לתת בעניין צווים אופרטיביים שלא התבקשו ניתן לצפות כי הדעת תינתן אף על כך. הדברים אמורים ביתר שאת לנוכח עמדתה העקבית של המדינה לפיה אכיפה פלילית היא חלק מרכזי מאכיפה אפקטיבית של הדין.

116. סוף דבר: לו תישמע דעתי אציע כי נקבל את העתירה כמפורט לעיל. עוד אציע כי המשיבים 1-2 יישאו בהוצאותיהם של העותרים בסך של 25,000 שקלים, והמשיב 3 יישא בהוצאותיהם של העותרים בסך של 10,000 שקלים.



דפנה ברק-ארז
שופטת

השופט עופר גרוסקופף:

אני מסכים.



עופר גרוסקופף
שופט

<u>השופטת גילה כנפי-שטייניץ</u>:

אני מסכימה.



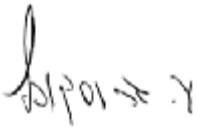
גילה כנפי-שטייניץ
שופטת

העתירה מתקבלת כאמור בפסק דינה של השופטת ד' ברק-ארז.

ניתן היום, ה' כסלו תשפ"ז (15 נובמבר 2026).



דפנה ברק-ארז
שופטת



עופר גרוסקופף
שופט



גילה כנפי-שטייניץ
שופטת